

Załącznik nr _____
do Uchwały nr _____
Rady Gminy Łapsze Niżne
z dnia _____

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023

Łapsze Niżne, marzec 2017 r.

Spis treści

---

1. Wprowadzenie	4
2. Słownik pojęć dotyczących rewitalizacji	7
3. Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi	9
3.1. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne z innymi dokumentami strategicznymi gminy	9
3.2. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne z dokumentami strategicznymi powiatu nowotarskiego	13
3.3. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne z dokumentami strategicznymi województwa Małopolskiego	13
3.4. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne z innymi dokumentami strategicznymi rozwoju kraju	16
4. Diagnoza społeczno-gospodarcza obszaru rewitalizacji	19
4.1. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	19
4.2. Sfera środowiskowa	23
4.3. Sfera techniczna	24
4.4. Sfera gospodarcza	26
4.5. Sfera społeczna	26
4.6. Raport z badań ankietowych	39
5. Delimitacja i charakterystyka obszarów zdegradowanych	43
5.1. Podobszar Falsztyn	43
5.2. Podobszar Frydman	44
5.3. Podobszar Kacwin	45
5.4. Podobszar Łapszanka	45
5.5. Podobszar Łapsze Niżne	46
5.6. Podobszar Łapsze Wyżne	47
5.7. Podobszar Niedzica	48
5.8. Podobszar Niedzica-Zamek	49
5.9. Podobszar Trybsz	50
6. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	52
7. Cele Rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	55

8. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych	57
8.1. Lista Planowanych Przedsięwzięć Rewitalizacyjnych	57
8.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	67
9. Zapewnienie komplementarności działań	68
10. Zintegrowane podejście Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne	70
11. Ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji	71
11.1. Ramy finansowe Programu Rewitalizacji.....	71
11.2. Potencjalne źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych	71
12. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie Gminy w proces rewitalizacji.....	81
13. System realizacji (wdrażania) i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji	84
13.1. Opis struktury zarządzania Gminnego Programu Rewitalizacji.....	84
13.2. Procedura prowadzenia monitoringu i ewaluacji oraz weryfikacji i oceny postępów w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.....	85
13.3. Uspołecznienie procesu Rewitalizacji	86
14. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach.....	88
14.1. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21. ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminnym i o zmianie Kodeksu Cywilnego	88
14.2. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3	88
15. Zmiany z zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.....	89
15.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji	89
15.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	89

1. Wprowadzenie

Zgodnie z zapisami *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o Rewitalizacji* pod pojęciem rewitalizacji należy rozumieć: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji” (art. 2.1.).

Udział w takim procesie jest ważny dla wielu osób i podmiotów z obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi – w tym dla samorządu gminy, mieszkańców tego miejsca, organizacji społecznych, przedsiębiorców, zaś w szczególności wszystkich grup społecznych zagrożonych kryzysem na obszarze objętym procesami rewitalizacyjnymi. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023 został opracowany w okresie 2016-2017 przez konsultantów po kierunku Łukasza Wróblewskiego we współpracy z władzami gminy Łąpsze Niżne, pracownikami Urzędu Gminy Łąpsze Niżne, przedstawicielami instytucji społecznych, publicznych, a także środowiska gospodarczego i organizacji pozarządowych obecnych na licznych konsultacjach i warsztatach.

Należy podkreślić, że prace nad dokumentem Gminnego Programu Rewitalizacji stanowiły połączenie prac eksperckich oraz debaty publicznej dotyczącej kluczowych problemów, występujących na terenie Gminy oraz dyskusji na temat konieczności podjęcia konkretnych działań, zmierzających do ograniczenia lub zniwelowania zdiagnozowanych problemów.

Zgodnie z zapisami *Ustawy o Rewitalizacji* oraz przyjętą metodologią partycypacyjnego tworzenia dokumentów strategicznych, w celu dopracowania dokumentu przeprowadzono szereg konsultacji społecznych, odwołując się do szeregu metod – począwszy od działań informacyjnych (informacje na stronie internetowej Gminy oraz w czasie zebrań wiejskich w każdej miejscowości), ciągły otwarty proces zbierania uwag w formie elektronicznej, przez badania społeczne sondażowe wśród mieszkańców gminy (liczebność ankiet 226), indywidualne rozmowy z ekspertami z różnych dziedzin życia społecznego w gminie, aż do spotkań warsztatowych z kluczowymi interesariuszami procesu rewitalizacji (dwa warsztaty rewitalizacyjne).

Opracowany według ww. metodologii Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne obejmuje horyzont czasowy 2016 – 2023.

Nadrzędnym celem dla koordynatorów procesu były szeroka partycypacja społeczna i współdecydowanie mieszkańców o kształcie Gminnego Programu Rewitalizacji. To właśnie mieszkańcy mają największą wiedzę na temat potrzeb i problemów swojego otoczenia, a zatem to oni są najlepszym źródłem informacji dla lokalnych władz o tym, co trzeba zrobić, aby stworzyć lepsze warunki życia w gminie.

Przekazany dokument, został przygotowany i opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 roku, a także *Ustawą z dnia 9 października o Rewitalizacji* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777) oraz wytycznymi Programów Operacyjnych. Tym samym jego struktura oraz zawartość merytoryczna, koresponduje wprost z zaleceniami dla tego typu opracowań.

Dokument Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023 składa się z 15 rozdziałów głównych.

Poniżej przedstawiono skróconą strukturę oraz zakres wszystkich rozdziałów:

- rozdział pierwszy to wstęp prezentujący kontekst całego opracowania wraz z najważniejszymi pojęciami dotyczącymi procesu rewitalizacji,
- rozdział drugi zawiera omówienie głównych zagadnień i definicji pojęciowych związanych z procesem rewitalizacji,
- rozdział trzeci wskazuje na powiązanie celów przedstawianego GPR z innymi dokumentami strategicznymi gminy, powiatu, województwa oraz kraju,
- rozdział czwarty prezentuje kluczowe wnioski płynące z przeprowadzonej diagnozy społeczno – gospodarczo – przestrzennej w pięciu głównych obszarach (społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej) wraz z opisem wyników badań ankietowych z mieszkańcami,
- rozdział piąty to opis obszarów, które zostały wybrane do rewitalizacji w ramach niniejszego programu,
- rozdział szósty zawiera opis wizji rozwoju poszczególnych podobszarów rewitalizacji, jak i całej gminy,
- rozdział siódmy to opis przyjętych w programie celów oraz wskazanie beneficjentów działań,
- rozdział ósmy zawiera karty projektów, w których znajduje się szczegółowy opis podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także charakterystykę pozostałych, dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- rozdział dziewiąty przedstawia zgodność Programu z Wytycznymi Ministerstwa w zakresie zachowania komplementarności działań GPR,
- rozdział dziesiąty opis integracji Gminnego Programu Rewitalizacji,
- rozdział jedenasty pokazuje ramy finansowe podstawowych działań rewitalizacyjnych oraz wykaz możliwych źródeł finansowania tych przedsięwzięć,
- rozdział dwunasty ukazuje mechanizmy włączenia mieszkańców, które zostały zastosowane w trakcie sporządzania niniejszego dokumentu,
- rozdział trzynasty prezentuje schemat zarządzania i monitoringu GPR, w tym także jego ewaluację oraz włączenie różnych grup interesariuszy w realizację Programu,
- rozdziały czternasty i piętnasty wskazują konieczne do realizacji zmiany w uchwałach i innych dokumentach gminy.

Bezpośrednie włączenie społeczności lokalnej w proces rewitalizacji stwarzało możliwość dyskusji na otwartym forum, wymianę poglądów, czy zaproponowanie innowacyjnych i

nieszablonowych rozwiązań dla obszarów kryzysowych. Warunkiem dobrej dyskusji jest jednak świadomość społeczeństwa o procesie rewitalizacji, o jego znaczeniu i skutkach. Z tego względu dużą wagę przykładano do przekazania, jak największej liczbie mieszkańców, informacji o rewitalizacji w sposób zrozumiały i wyczerpujący.

Mieszkańcom i zainteresowanym podmiotom umożliwiono **włączenie** się w proces na każdym etapie i w wielu różnych formach, a całość działań, które doprowadziły do opracowania dokumentu, miała głęboko **partycypacyjny** charakter.

Analizując cały proces należy podkreślić, iż w sposób kompleksowy dotykał on w równej mierze zarówno zagadnień społecznych, jak i gospodarczych, przestrzennych, technicznych i środowiskowych. Tak prowadzony proces tworzenia Programu pozwolił wybrać te obszary i działania rewitalizacyjne, które **koncentrują** się na najbardziej zdegradowanych obszarach w gminie, tj. tych, w których skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa. Co więcej, takie podejście do całości problemów zagwarantowało w ostatecznym rozrachunku pełną **komplementarność** w stosunku do postawionych na początku kwestii i to zarówno w wymiarze przestrzennym, jak i problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, a także w zakresie różnych źródeł finansowania (zarówno od strony dostępnych środków, jak i zaangażowanych stron).

2. Słownik pojęć dotyczących rewitalizacji

REWITALIZACJA - to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

(Wytyczne MIR z 3 lipca 2015 r.).

OBSZAR ZDEGRADOWANY - to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, ponadto, gdy na wskazanym obszarze występuje co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- Gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- Środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- Przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- Technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

(Ustawa z 9 października 2015 o Rewitalizacji, art. 9)

OBSZAR REWITALIZACJI - to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (w tym zjawisk społecznych oraz gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

(Ustawa z 9 października 2015 o Rewitalizacji, art. 10)

PROGRAM REWITALIZACJI – to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

(Wytyczne MIR z 3 lipca 2015 r.).

PROJEKT REWITALIZACYJNY – to zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

(Wytyczne MIR z 3 lipca 2015 r.).

3. Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi

Gminny Program rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne został opracowany w oparciu o istniejące dokumenty programowe Gminy Łapsze Niżne, Województwa Małopolskiego oraz kraju. Najważniejsze założenia poszczególnych dokumentów spójnych z założeniami Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne, przedstawione zostały poniżej.

3.1. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne z innymi dokumentami strategicznymi gminy

3.1.1. Strategia Rozwoju Gminy

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Łapsze Niżne na lata 2015 - 2030 została opracowana metodą mieszaną: partnersko - ekspercką. Jest ona dokumentem strategicznym, w którego cele wpisuje się Gminny Program Rewitalizacji. Głównym zadaniem Strategii, które stanowi misję Gminy Łapsze Niżne jest stwierdzenie: **„Gmina Łapsze Niżne to miejsce przyjazne środowisku. Misją Gminy Łapsze Niżne jest rozwój turystyki, bazy kulturalnej i sportowej, maksymalne zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej oraz odnowa i ochrona dziedzictwa kulturowego gminy, aby polepszyć standard życia mieszkańców, zwiększyć ruch turystyczny i utrzymać czyste środowisko naturalne”**.

Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w cele strategiczne zawarte w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Łapsze Niżne w następujących zakresach

1. Rozwój turystyki.
2. Rozwój bazy kulturalnej i sportowej.
3. Zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej w gminie.
4. Polepszenie standardu życia mieszkańców.
5. Poprawa stanu środowiska naturalnego.
6. Wzrost przedsiębiorczości.
7. Ochrona dziedzictwa kulturowego.

3.1.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Łapsze Niżne

Cele Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne wpisują się w **Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Łapsze Niżne** na lata 2016 – 2022. Głównym celem uwzględnionego dokumentu jest „Zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Łapsze Niżne ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, osób niepełnosprawnych, rodzin zubożałych i niewydolnych wychowawczo, osób bezrobotnych”. Spójność obu dokumentów zaznacza się w poniższych celach strategicznych i przyporządkowanym im priorytetach i celach operacyjnych:

Priorytet I: Osoby starsze i niepełnosprawne

Cel strategiczny: Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych w utrzymaniu aktywności społecznej i zawodowej

Cel operacyjny I.1. Rozwój kompleksowych usług na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Proponowane działania:

1. Inicjowanie tworzenia oferty opieki dziennej, czasowej dla osób starszych i niepełnosprawnych
2. Promowanie oferty dla osób starszych.
3. Różnicowanie oferty dla osób starszych ze względu na ich różne potrzeby.
4. Wsparcie dla opiekunów osób starszych.
5. Promowanie integracji społecznej osób niepełnosprawnych.
6. Rozwój dostępności usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, szczególnie dzieci.
7. Grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów.
8. Inicjowanie powstania ośrodka wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny I.2. Stwarzanie warunków do utrzymywania aktywności, w tym zawodowej przez osoby starsze i niepełnosprawne

Proponowane działania:

1. Wspieranie powstawania świetlic, klubów dla seniorów, itp. miejsc rozwijania aktywności.
2. Inicjowanie działań na rzecz aktywnej rekreacji i turystyki dla seniorów.
3. Utrzymywanie aktywności zawodowej osób starszych.
4. Edukacja w zakresie problemów osób starszych.
5. Likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych, w komunikowaniu się, technicznych.
6. Promocja pozytywnych praktyk, wizerunku osób niepełnosprawnych i ich aktywności.
7. Popularyzacja zatrudnienia osób niepełnosprawnych wśród pracodawców i instytucji publicznych.
8. Aktywizacja osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.

Priorytet II: Rodziny zubożałe i niewydolne wychowawczo

Cel strategiczny: Aktywna polityka gminy na rzecz rodziny

Cel operacyjny II.1. Wsparcie rodziny w sytuacji kryzysowej

Proponowane działania:

1. Promowanie wsparcia przez asystenta rodziny.
2. Dostęp do profesjonalnych usług terapeutycznych, szczególnie terapii rodzin oraz innych usług specjalistów– wzrost liczby specjalistów, terapeutów.
3. Współpraca z wymiarem sprawiedliwości (w tym m.in. sądem rodzinnym, sędziami, kuratorami).
4. Współpraca z powiatem w zakresie pomocy rodzinie.

5. Tworzenie punktów pomocy prawnej dla mieszkańców Gminy Łapsze Niżne (integracja zadań powiatu i gmin).

Cel operacyjny II.2. Integracja wsparcia na rzecz rodzin, w tym szczególnie dzieci i młodzieży

Proponowane działania:

1. Organizowanie czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży – Kluby Samopomocy
2. Tworzenie świetlic środowiskowych w oparciu o funkcjonujące świetlice wiejskie
3. Integracja działań placówek edukacyjnych w zakresie spędzania czasu wolnego
4. Wzrost kompetencji mieszkańców w zakresie rodzicielstwa (edukacja w szkołach, promocja pozytywnych wzorców).
5. Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Profilaktyka antyalkoholowa.

Cel operacyjny II.3. Rozwój opieki zdrowotnej dla mieszkańców Gminy Łapsze Niżne

Proponowane działania:

1. Współpraca gminy i powiatu w zakresie realizacji programów polityki zdrowotnej.
2. Działania na rzecz lepszej ochrony zdrowia:
  - programy profilaktyczne i promocja zdrowia w szkołach,
  - wsparcie psychologiczne dla osób i ich rodzin,
3. Wsparcie dla osób z chorobą alkoholową i ich rodzin.

Priorytet III: Rynek pracy

Cel strategiczny: Wzrost zatrudnienia na terenie Gminy Łapsze Niżne

Cel operacyjny III.1. Wspieranie rozwoju kompetencji zawodowych wśród mieszkańców Gminy Łapsze Niżne

Proponowane działania:

1. Rozwijanie kompetencji społecznych wśród mieszkańców Gminy Łapsze Niżne.
2. Dostosowanie oferty edukacyjnej do tendencji na rynku pracy poprzez współpracę z instytucjami i przedsiębiorcami w zakresie monitorowania potrzeb i oczekiwań pracodawcy.
3. Promocja postaw uczenia się przez całe życie.
4. Rozwijanie oferty doradztwa zawodowego w szkołach gimnazjalnych, w tym doradztwo zawodowe dla uczniów i rodziców.
5. Praktyczne wykorzystanie doświadczenia i potencjału osób starszych – program mentoringu dla młodego pokolenia.

Cel operacyjny III.2. Zwiększenie aktywności zawodowej wśród osób bezrobotnych

Proponowane działania:

1. Aktywizacja osób zaliczanych do grup defaworyzowanych na rynku pracy (osoby młode, 50+, osoby z małymi dziećmi, osoby niepełnosprawne).
2. Promocja dostępnych instrumentów wspierających zatrudnienie.
3. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku mobilności zawodowej poprzez realizację projektów unijnych.

4. Promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy, wsparcie w zakresie otwierania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz wspieranie mobilności i zatrudnienia pracowników na rynku pracy.
5. Zwiększenie dostępności do usług i instrumentów rynku pracy adekwatnych do potrzeb klientów.
6. Zwiększenie poziomu reintegracji zawodowej niepełnosprawnych mieszkańców Gminy Iwanowice.

Cel operacyjny III.3. Rozwój podmiotów ekonomii społecznej

Proponowane działania:

1. Wspieranie inicjatyw zmierzających do powołania podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielnie socjalne).
2. Popularyzacja ustawy o zatrudnieniu socjalnym.
3. Rozwój przedsiębiorczości społecznej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie działań na rzecz beneficjentów pomocy społecznej.

3.1.3. Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego

Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łapsze Niżne jest podstawowym dokumentem planistycznym na szczeblu lokalnym, opisującym stan zagospodarowania przestrzeni oraz określającym kierunki realizowania polityki przestrzennej oraz możliwości planistyczne lokalizacji zadań i projektów na terenie Gminy.

W chwili obecnej opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023 Gmina pracuje nad aktualizacją dokumentu MPZP.

Obowiązującym aktualnie jest MPZP przyjęty i częściowo zmieniony Uchwałą Nr XLIV-407/14 Rady Gminy Łapsze Niżne z dnia 29 sierpnia 2014 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Łapsze Niżne, przyjętego uchwałą Nr XXXVIII-210/2006 Rady Gminy Łapsze Niżne z dnia 27 kwietnia 2006 roku (opublikowany w Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 14.07. 2006 r.) i zmienionego uchwałą Nr XIII-103/11 Rady Gminy Łapsze Niżne z dnia 30 września 2011 roku (opublikowany w Dz. Urz. Woj. Małopolskiego nr 600 poz. 7038 z 21.12. 2011 r.).

Potwierdza się zgodność Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne z obowiązującymi zapisami Miejskowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łapsze Niżne w następujących aspektach:

- lokalizacji projektów rewitalizacyjnych,
- zgodności i kontynuacji polityki przestrzennej Gminy,
- braku wychodzenia poza zapisy planistyczne,
- spójności zapisów i ustaleń w zakresie zagospodarowania przestrzennego i ładu przestrzennego w Gminie.

3.2. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne z dokumentami strategicznymi powiatu nowotarskiego

3.2.1. Strategia Rozwoju Powiatu Nowotarskiego na lata 2015-2022

Gminny program rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne jest spójny ze Strategią Rozwoju Powiatu Nowotarskiego na lata 2015-2022. Programy powiązane są ze sobą określonymi celami operacyjnymi ujętymi w następujących obszarach:

- przedsiębiorczość,
- walory turystyczne,
- potencjał demograficzny,
- innowacyjność przedsiębiorstw,
- czystość środowiska,
- struktura i poziom kompetencji.

Należy podkreślić, że wymienione obszary nie leżą w katalogu zadań „typowych” na poziomie powiatu (prócz kwestii związanych z czystością środowiska). Spójność strategii zwraca uwagę na takie działania, które doprowadzają do:

powstania lokalnych powiązań kooperacyjnych (klastrów),

powstania inkubatorów przedsiębiorczości,

rozwoju wyspecjalizowanej oferty adresowanej do atrakcyjnych segmentów rynku turystycznego (np. turystyka rodzinna, turystyka sportowa, turystyka kulturalna, turystyka kulinarna).

Ważną kwestią jest oddziaływanie na demografię. Głównym, choć pośrednim narzędziem jest tutaj oddziaływanie na sprawność lokalnego rynku pracy. Głównym zadaniem przed którym stoi samorząd jest stworzenie warunków do rozwoju atrakcyjnych ofert pracy i samozatrudnienia.

Przeprowadzoną analizę priorytetów uwzględniono w procesie programowania rozwoju. Sformułowane programy rozwojowe, a w szczególności postawione cele rozwojowe stanowią próbę zbudowania kompromisu pomiędzy koniecznością realizacji szerokiego spektrum działań samorządu w obszarach określonych ustawowo, a koniecznością skupienia się na tych aspektach, które są szczególnie wartościowe dla intensyfikacji procesów rozwojowych.

3.3. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne z dokumentami strategicznymi województwa Małopolskiego

3.3.1. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego

Kolejnym dokumentem strategicznym, w którego cele wpisuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne jest Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011 – 2020. Główną misją tego dokumentu jest efektywne wykorzystanie potencjałów regionalnej szansy dla rozwoju gospodarczego oraz wzrost spójności społecznej i przestrzennej Małopolski w wymiarze regionalnym, krajowym i europejskim. Mówiąc w skrócie, gmina powinna się

skupić na kształtowaniu szeroko rozumianej świadomości obywatelskiej i kulturalnej, nowoczesnym rozwoju gospodarczym oraz zrównoważonym gospodarowaniu środowiskiem i przestrzenią.

Dokumenty powiązane są ze sobą określonymi celami w następujących obszarach oraz kierunkach działania:

- Obszar 1: Gospodarka wiedzy i aktywności (zwłaszcza kierunek działań 1.1: Rozwój kapitału intelektualnego; oraz 1.4: Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia).
- Obszar 2: Dziedzictwo i przemysł czasu wolnego (zwłaszcza kierunek działań 2.1: Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej; oraz 2.2: zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług czasu wolnego).
- Obszar 3: Infrastruktura dla dostępności komunikacyjnej (zwłaszcza kierunek działań 3.2: Wykreowanie subregionalnych węzłów transportowych; oraz 3.3: Zwiększenie dostępności transportowej obszarów o najniższej dostępności w regionie)
- Obszar 6: Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne (zwłaszcza kierunek działań 6.1: Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego; oraz 6.3: Poprawa bezpieczeństwa społecznego: integrująca polityka społeczna)

3.3.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020

Główne cele Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne korespondują z założeniami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020. Oba dokumenty są spójne, a ich zbieżność jest dostrzegalna w następujących osiach priorytetowych:

Oś priorytetowa IV. Regionalna Polityka Energetyczna

Priorytet inwestycyjny 4a. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Interwencja w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii przyczyni się bezpośrednio do realizacji celu szczegółowego priorytetu inwestycyjnego przede wszystkim poprzez wzrost udziału tego rodzaju energii w zużyciu finalnym oraz wkład regionu w wypełnienie zobowiązań klimatycznych Polski. Rozwój energetyki rozproszonej opartej na lokalnych potencjałach OZE, dywersyfikacja źródeł dostaw, dostosowanie infrastruktury dystrybucyjnej będzie też czynnikiem wpływającym na poprawę bezpieczeństwa energetycznego regionu przez zwiększenie pewności zasilania oraz zmniejszenie uzależnienia od zewnętrznych nośników energii.

Priorytet inwestycyjny 4c. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym. Rezultatem interwencji będzie znaczne obniżenie zasobochłonności gospodarki w regionie. Cel szczegółowy zostanie zrealizowany w szerokim zakresie, gdyż interwencja w tej osi ma charakter kompleksowy. Podejmowane działania przyczynią się do poprawy systemu racjonalizacji użytkowania i wytwarzania energii,

zwiększenia wykorzystania OZE, a tym samym obniżenia zużycia paliw konwencjonalnych, co przełoży się na znaczne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych.

Oś priorytetowa VI. Dziedzictwo regionalne

Priorytet inwestycyjny 6c. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Realizacja priorytetu inwestycyjnego przyczyni się do osiągnięcia celu dotyczącego wzrostu efektywności wykorzystania potencjałów dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Rezultatem interwencji będzie między innymi ochrona i zwiększanie dostępności do zasobów dziedzictwa materialnego i niematerialnego regionu. Konsekwencją działań będzie wzrost jakości życia oraz atrakcyjności regionu, co przełoży się na zwiększenie udziału dziedzictwa kulturowego w gospodarczym rozwoju Małopolski (m.in. poprzez zwiększenie ruchu turystycznego). Jednocześnie dzięki twórczemu wykorzystaniu dziedzictwa, zaplanowana interwencja przyczyni się do rozwoju kapitału społecznego, poprzez stymulowanie postaw i kompetencji twórczych. Zaplanowana modernizacja infrastruktury kultury przyczyni się natomiast do zwiększenia uczestnictwa w kulturze, a także dodatnio wpłynie na wzrost kompetencji kulturowych i kreatywnych, ważnych dla rozwoju innowacyjnej gospodarki. Biorąc pod uwagę niezwykle potężny potencjał regionu bazujący na cennych zasobach naturalnych i krajobrazowych, zaplanowane w programie działania (m.in. rozwój szlaków turystycznych) mogą przynieść nie tylko korzystne efekty środowiskowe, ale także społeczno-gospodarcze.

Oś priorytetowa VIII. Rynek Pracy

Priorytet inwestycyjny 8i. Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników.
Priorytet inwestycyjny 8iii. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Oś priorytetowa IX. Region Spójny Społecznie

Priorytet inwestycyjny 9i. Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie. Priorytet inwestycyjny 9v. Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Oś priorytetowa X. Wiedza i Kompetencje

Priorytet inwestycyjny 10iv. Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

Oś priorytetowa XI. Rewitalizacja Przestrzeni Regionalnej

Priorytet inwestycyjny 9b. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach wiejskich.

3.2.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się również w cele Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego. Zadaniem planu jest sformułowanie celów i kryteriów organizacji struktury przestrzennej regionu, które uwzględniają założenia polityki przestrzennej państwa oraz tworzą warunki przestrzenne do realizacji celów i programów zawartych w „Strategii rozwoju województwa małopolskiego”.

Cele zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne są spójne z celami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego w różnych obszarach, na podstawie których, określono cele strategiczne definiujące ogólne kierunki rozwoju gminy:

- Planowanie strategii rozwoju i zagospodarowania przestrzennego obszaru
- Rozwinięta infrastruktura sportowo – rekreacyjna
- Rewaloryzacja obszarów zdegradowanych
- Poprawa estetyki zabudowy i zagospodarowania
- Dobrze rozwinięty system powiązań komunikacyjnych regionu z otoczeniem.

Proponowane w Gminnym Programie Rewitalizacji przekształcenia przestrzenne i funkcjonalne oraz zadania rewitalizacji zdegradowanych obszarów są zgodne z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego.

3.4. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne z innymi dokumentami strategicznymi rozwoju kraju

3.4.1. Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Gminny Program Rewitalizacji w swoich założeniach nawiązuje również do celów Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Główny cel w tym dokumencie określony „jest jako wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności”. Szczególne korelacje obu strategii można dostrzec w następujących celach:

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela (zwłaszcza priorytet I.3.2. Rozwój kapitału społecznego).

Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki (w szczególności priorytet II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej).

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego (priorytet II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej).

Cel III.1. Integracja społeczna (zwłaszcza priorytet III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym).

3.4.2. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Założenia i cele Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju również korespondują z Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne. Głównym celem tego dokumentu jest poprawa jakości życia mieszkańców kraju, poprzez wzrost produktu krajowego brutto na mieszkańca oraz zwiększenie spójności społecznej i zmniejszenie nierównomierności o charakterze terytorialnym. Głównym sposobem osiągnięcia tego celu jest przede wszystkim stabilny i wysoki wzrost gospodarki.

Powiązanie między dokumentami zachodzi w następujących obszarach:

Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki (zwiększenie dostępności powszechnych programów kształtowania postaw przedsiębiorczych i wspierania przedsiębiorczości, opartej o postawy proinnowacyjne, kreatywne, umiejętność współpracy).

Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.

Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju. Zwłaszcza następujące kierunki interwencji: Promocja partycypacji społecznej i obywatelskiej (poprzez docenianie ludzi zaangażowanych w działalność społeczną, kampanie społeczne, wykorzystywanie nowoczesnych technologii, wprowadzanie nowych technik głosowań i komunikowania się administracji z obywatelami) oraz uproszczenie mechanizmów zrzeszania się ludzi poprzez ograniczenie procedur i obciążeń dla stowarzyszeń, fundacji i inicjatyw obywatelskich).

3.4.3. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Zadania Gminnego Programu Rewitalizacji są zbieżne z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, która jest dokumentem planistycznym najwyższego szczebla. Dokument ten prezentuje kompleksowe podejście do rozwoju kraju, zgodnie, z którym zadaniem zagospodarowania przestrzennego jest godzenie interesów różnych użytkowników przestrzeni, tj. mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów oraz państwa. Ponadto wskazuje cele i kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania kraju i tworzenia warunków równomiernego rozwoju na obszarach wiejskich.

Szczególne korelacje można dostrzec w następujących celach:

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów (zwłaszcza działania nakierowane na wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych oraz restrukturyzację i rewitalizację obszarów zdegradowanych i miast).

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego - kierunki działań, takie jak ochrona interesu publicznego (przeciwdziałanie zawłaszczaniu przestrzeni publicznej i troska o przestrzenie publiczne) oraz tworzenie korzystnych warunków dla działalności gospodarczej.

3.4.4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR). Dokument ten jest rządową wizją rozwoju polskich regionów do 2020 roku, określającą najważniejsze założenia i cele polityki regionalnej państwa. Jednym ze szczegółowych celów KSRR jest zmniejszanie różnic w rozwoju określonych obszarów kraju. Spójność dokumentów przejawia się w następujących obszarach: Cel 2.1. Wzmacnianie spójności w układzie krajowym (wzmacnianie istniejącej sieci miast i wspomaganie urbanizacji, rozwój zasobów ludzkich i kapitału społecznego, rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie infrastrukturalnych i instytucjonalnych warunków do zwiększania poziomu inwestycji i wzrostu wydajności pracy).

Cel 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.

4. Diagnoza społeczno-gospodarcza obszaru rewitalizacji

4.1. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Gmina Łapsze Niżne położona jest w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie nowotarskim. Usytuowana jest na Polskim Spiszu, w północno - wschodniej części Pogórza Spisko - Gubałowskiego.

Gmina zajmuje powierzchnię ok. 125 km², tj. 8,5% obszaru powiatu nowotarskiego i 0,83% terenu całego województwa małopolskiego.

Rysunek: podział administracyjny sołectw gminy Łapsze Niżne

www.lapszenize.pl

Najmniejszym sołectwem w gminie jest Niedzica - Zamek (2,9% ogółu powierzchni gminy), największymi zaś Kacwin (18%), Niedzica (16,5%), Frydman i Łapsze Niżne (15,9%).

W skład gminy wchodzi 9 miejscowości. Powierzchnię poszczególnych sołectw przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia (w ha)	% do ogółu
1.	Niedzica	1.745,70	13,9
2.	Niedzica - Zamek	366,53	2,9
3.	Łapsze Niżne	1.998,23	15,9
4.	Frydman	2.003,19	15,9
5.	Kacwin	2.257,45	18,0
6.	Łapsze Wyżne	1.709,10	13,5

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023

7.	Trybsz	1.221,06	9,5
8.	Falsztyn	517,00	4,1
9.	Łapszanka	792,63	6,3
Łącznie		12.574,12	100,00

Źródło: UG Łapsze Niżne

Gmina Łapsze Niżne graniczy z:

- od północnego - zachodu z gminą Nowy Targ,
- od zachodu z gminą Bukowina Tatrzańska (gmina Powiatu Tatrzańskiego),
- od południa z granicą państwa ze Słowacją,
- od północnego - wschodu z gminą Czorsztyn.

Gmina posiada dogodnie powiązania komunikacyjne z głównymi ciągami drogowymi o charakterze ponadregionalnym.

Siedziba gminy odległa jest od międzyregionalnej drogi krajowej nr 7 (międzynarodowej E-77) przebiegającej przez Rabkę - Zabornię o około 40 km, od autostrady A-4 o ok. 100 km, oraz od drogi krajowej nr 95 o ok. 20 km.

Gmina nie posiada powiązań kolejowych. Odległość siedziby gminy od najbliższej stacji kolejowej w Nowym Targu wynosi około 30 km.

Gminę Łapsze Niżne zamieszkuje 9206 osób (stan na dzień 31.12.2015 rok), co stanowi 4,8% ludności powiatu nowotarskiego oraz 0,3% województwa małopolskiego. Obszar gminy jest mało zaludniony, gęstość zaludnienia tego terenu wynosi 73 osób/1 km².

Poniższa tabela przedstawia liczbę mieszkańców gminy w poszczególnych sołectwach, stan na 31 XII 2012 r.

Lp.	Miejscowość	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Urodzenia	Zgony
1.	Falsztyn	310	157	153	2	5
2.	Frydman	1736	875	861	10	17
3.	Kacwin	1287	634	653	20	6
4.	Łapszanka	444	225	219	6	4
5.	Łapsze Niżne	1531	748	783	17	11
6.	Łapsze Wyżne	966	466	500	6	5
7.	Niedzica	1844	928	916	18	8
8.	Niedzica-Zamek	259	124	135	4	2
9.	Trybsz	829	422	407	7	9
RAZEM		9206	4579	4627	90	67

Źródło: UG Łapsze Niżne

Tabela: Saldo ludności w latach

Lp.	Miejscowość	2015	2014	2013	2012	2011
1.	Falsztyn	310	314	321	327	326
2.	Frydman	1736	1743	1728	1723	1717
3.	Kacwin	1287	1273	1257	1249	1255
4.	Łąpszanka	444	438	442	437	444
5.	Łąpsze Niżne	1531	1536	1528	1520	1522
6.	Łąpsze Wyżne	966	963	945	945	933
7.	Niedzica	1844	1837	1853	1831	1804
8.	Niedzica-Zamek	259	258	258	260	258
9.	Trybsz	829	838	845	848	833
RAZEM		9206	9200	9177	9140	9092

Źródło: UG Łąpsze Niżne

Najwięcej osób zamieszkuje sołectwa Niedzica (20,1%) i Frydman (18,9%). W Niedzicy - Zamku (2,8%) i Falsztynie (3,6%) jest najmniejsza liczba mieszkańców. Największe zaludnienie występuje w Niedzicy, gdzie wynosi 104 osób/1 km². Najmniejsze zaludnienie jest w Łąpszach Wyżnych i Kacwinie oraz Łąpszance, gdzie wynosi 55 os/km².

Ludność gminy Łąpsze Niżne jest stosunkowo młodą społecznością. Najliczniejszą grupą stanowią osoby w wieku produkcyjnym (65,5% ogółu mieszkańców gminy) oraz w wieku przedprodukcyjnym tj. 22,3%. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 53,2 osób w wieku nieprodukcyjnym.

Rolnictwo gminy Łąpsze Niżne charakteryzuje się rozdrobnieniem gospodarstw rolnych, co niewątpliwie wpływa na ich rentowność. Na terenie gminy znajduje się 1.578 gospodarstw indywidualnych. Powierzchnia tych gospodarstw ogółem wynosi 5.933,63 ha, w tym powierzchnia gospodarstwa poniżej 1 ha wynosi 353,65 ha, natomiast powyżej 1 ha 5580 ha.

- Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych ogółem wyniosła 3,76 ha,

- Średnia powierzchnia użytków rolnych w indywidualnym gospodarstwie rolnym wynosi 2,83 ha,

- Średnia powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze w indywidualnym gospodarstwie rolnym wynosi 2,49 ha.

Powierzchnia gospodarstw rolnych gminy Łąpsze Niżne stanowi 47,2% powierzchni całej gminy. Największą część stanowiły użytki rolne oraz lasy.

Gmina Łąpsze Niżne ma dość **wysokie zalesienie**. Ogółem powierzchnia lasów w gminie wynosi 4.651,7 ha, tj. 37 % obszaru całej gminy.

Lasy gminy Łąpsze Niżne podlegają administracji Nadleśnictwa Krościenko. Struktura własnościowa lasów wykazuje przewagę powierzchni lasów niepaństwowych (69,3%

powierzchni lasów ogółem). Największą część lasów stanowią lasy górskie, mniejszą rolę odgrywa las mieszany górski.

Lasy, zwłaszcza w części obszaru zbiornika wodnego Czorsztyn - Niedzica stanowią ważny, hydrologiczny jego komponent przy czym również zwiększają atrakcyjność turystyczno - wypoczynkową Gminy.

W produkcji zwierzęcej dominującym kierunkiem jest hodowla drobiu oraz bydła.

Objawy stanu kryzysowego w sferze przestrzennej

Jednym z elementów diagnozy społeczno – gospodarczo – przestrzennej dla gminy Łapsze Niżne była wizja lokalna. Nie wszystkie problemy, zwłaszcza zaś przestrzenne, można zauważyć analizując wskaźniki. W związku z tym opracowujący analizę udali się w teren, aby ocenić stan gminy pod względem zagospodarowania przestrzennego oraz problemów przestrzenno-funkcjonalnych, których najważniejsze problemy zgłaszane przez mieszkańców znajdują się poniżej:

- brak wyraźnie zdefiniowanego centrum;
- brak miejsca integracji społecznej dla różnych grup wiekowych;
- niedostateczna jakość przestrzeni publicznej;
- niebezpieczeństwo kolizji użytkowników boiska,
- niekorzystny wpływ hałasu i zanieczyszczeń na dzieci korzystające z dostępnej infrastruktury rekreacyjnej - boiska;
- brak ciągłości chodników, przyczyniająca się do wzrostu niebezpieczeństwa na drodze, w tym dzieci uczęszczających do pobliskiej szkoły;
- niedostosowanie form zagospodarowania do zakładanej funkcji, skutkujące brakiem właściwego wykorzystania przestrzeni;
- niedostateczna jakość przestrzeni publicznej – nieuporządkowany parking
- problemy bezpieczeństwa w poruszaniu się pieszo – brak chodników przy jezdni;
- niedostateczna jakość przestrzeni publicznych – zła jakość nawierzchni dróg, placów i parkingów;
- nawierzchnia generująca problemy dla osób starszych i z ograniczoną sprawnością na dojściu do kościoła;
- występowanie przestrzeni o niezidentyfikowanych funkcjach w przestrzeni;
- brak elementów identyfikacyjnych przestrzeni w centrum gminy;
- niedostateczna jakość przestrzeni publicznej;
- niezdefiniowana przestrzeń przed obiektem usługi zdrowia – brak wyraźnego rozgraniczenia poruszania się pieszych i samochodów;
- niebezpieczeństwo kolizji pomiędzy użytkownikami: samochód - pieszy;
- zdegradowana nawierzchnia, niedostosowana do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych;

- brak ciągłości chodników, powodujących niebezpieczeństwo w poruszaniu się pieszych;
- brak ciągów komunikacji pieszej wzdłuż jezdni;
- brak wolnej przestrzeni możliwej do wykorzystania na zbiórki grup dzieci i podczas uroczystości upamiętniających wydarzenie historyczne;
- błoto, dzikie wysypisko gruzu
- słabe oznaczenie ciekawych miejsc w gminie.

4.2. Sfera środowiskowa

Środowisko przyrodnicze jest potencjałem endogenicznym każdej gminy, jednak jest ono również mocno związane z człowiekiem i jego działalnością. Środowisko przekształcone przez człowieka (np. zanieczyszczeniami) może wpływać na pogorszenie się jakości życia mieszkańców. Dlatego też konieczne jest zapewnienie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru z poszanowaniem przyrody.

Na znacznym obszarze gminy występuje klimat górski.

Ważnym atutem krajobrazowym Gminy jest urozmaicona rzeźba terenu.

Teren gminy, położony na Spiszu Polskim, ma zróżnicowaną budowę geologiczną i rzeźbę terenu. W budowie geologicznej wyróżniają się fragmenty trzech elementów tektonicznych, ułożonych równoleżnikowo. Są to:

- Niecka Podhalańska wypełniona fliszem podhalańskim,
- Pieniński Pas Skałkowy od Niedzicy po zachodnią granicę gminy koło Dursztyna, którego trzon stanowią mezozoiczne skałki wapienne,
- Fragment Płaszczowiny Magurskiej w północno-zachodnim skraju gminy, wchodzący w skład tzw. Łuski Frydman - Ciechorzyn.

Na terenie gminy Łąpsze Niżne znajdują się zasoby kruszyw naturalnych doliny Białki. Aluwia wypełniają dno doliny warstwą o miąższości rosnącej w kierunku ujścia do Zbiornika Czorsztyńskiego. Granitowe żwiry aluwialne doliny Białki przedstawiają dużą wartość gospodarczą.

W gminie występuje ponad 50 odkrywek i odsłonień kopalin stałych - piaskowców i wapieni. Jedna z odkrywek (Łąpsze Niżne) zawiera surowce ilaste o jakości umożliwiającej produkcję jedynie materiału grubościennego.

Jakość wód powierzchniowych gminy, dzięki postępowi w rozbudowie systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków ulega systematycznie poprawie.

Na terenie Gminy istnieją małe podmioty gospodarcze, które mogą być uciążliwe dla otoczenia:

- hałaśliwe - zakłady blacharstwa samochodowego, tartaki, stolarnie,
- zanieczyszczające powietrze - prócz systemów grzewczych - motoryzacja i utylizacja.

Gmina Łąpsze Niżne nie jest narażona na dużą degradację środowiska. Głównym problemem związanym z ochroną środowiska jest niska emisja, która pojawia się na terenie całej gminy. W dalszej kolejności należy także mieć na uwadze problemy związane z zanieczyszczeniem potoków i przestrzeni publicznej.

Lokalnym potencjałem Gminy i Regionu są cenne walory przyrodnicze, zasługujące na specjalną opiekę pod względem ochrony środowiska. Z tego względu wszelkie pojawiające się problemy, powinny zostać rozwiązywane w pierwszej kolejności, w celu zachowania dziedzictwa przyrodniczego w nienaruszonym stanie, dla przyszłych pokoleń.

4.3. Sfera techniczna

Niniejszy rozdział dotyczyć będzie sfery technicznej, a więc kwestii związanych z szeroko rozumianą infrastrukturą techniczną. W jej skład wchodzi zarówno sieci przesyłowe, w tym kanalizacja, wodociągi, centralne ogrzewania, jak i zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura drogowa.

Dobre funkcjonowanie sfery technicznej często jest niezauważalne przez mieszkańców, traktowane jako standard. Natomiast brak lub zły stan tego typu infrastruktury powoduje znaczne pogorszenie się poczucia poziomu życia mieszkańców, ale wpływa także na zmniejszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Gmina posiada dogodne **powiązania komunikacyjne z głównymi ciągami drogowymi** o charakterze ponadregionalnym. Siedziba gminy odległa jest od międzyregionalnej drogi krajowej nr 7 (międzynarodowej E-77) przebiegającej przez Rabkę - Zabornię o około 40 km, od autostrady A-4 o ok. 100 km, oraz od drogi krajowej nr 95 o ok. 20 km. Struktura dróg na terenie gminy Łąpsze Niżne:

- drogi powiatowe: 46,1 km
- drogi gminne publiczne: 61,0 km
- drogi gminne rolnicze: 216,1 km

Gmina nie posiada powiązań kolejowych. Odległość siedziby gminy od najbliższej stacji kolejowej w Nowym Targu, na linii Chabówka - Zakopane wynosi około 30 km. Na terenie gminy istnieją dwa przejścia graniczne - w Niedzicy oraz przejście małego ruchu granicznego i turystycznego w Kacwinie.

Na terenie gminy Łąpsze Niżne nie wszystkie sołectwa posiadają **wodociąg gminny**.

Miejscowości Łąpsze Niżne, Łąpsze Wyżne, Łąpszanka, Kacwin i Trybsz nie posiadają wodociągu komunalnego. Poszczególne gospodarstwa zaopatrują się w wodę z indywidualnych studni zaopatrujących w wodę kilka lub nawet kilkanaście gospodarstw.

Gmina posiada ponad 600 sztuk połączeń wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i budynków zbiorowego zamieszkania na terenie gminy, natomiast długość czynnej sieci rozdzielczej wynosi ok 20 km. W 2015 roku do gospodarstw domowych zostało dostarczone 40 ty m³ wody.

Na terenie gminy Łapsze Niżne dwie wsie Falsztyn i Łapszanka nie posiadają sieci **kanalizacyjnych**. Odprowadzanie ścieków bytowo - gospodarczych odbywa się indywidualnie w poszczególnych gospodarstwach.

Gmina posiada ponad 1600 sztuk połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i budynków zbiorowego zamieszkania na terenie gminy, natomiast długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi 51,2 km.

Gmina posiada **zaawansowany system kanalizacji sanitarnej**. Na jej terenie znajdują się 2 oczyszczalnie biologiczne oraz 1 oczyszczalnia z podwyższonym usuwaniem biogenów, z których korzystają obecnie 6372 osoby.

Przepustowość gminnych oczyszczalni biologicznych wynosi 510 m³(Trybsz i Frydman) na dobę, oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów – 1000 m³(Niedzica) na dobę. Do oczyszczalni ścieków w 2015 roku z gospodarstw domowych zostało odprowadzonych 161 tys m³, natomiast w czasie doby odprowadzono 400 m³. Spośród odprowadzonych ścieków 48 m³ zostało oczyszczonych w oczyszczalniach biologicznych, a 113 m³ w oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów.

System **usuwania odpadów** jest oparty na selektywnym odbiorze indywidualnym od producenta, tj. mieszkańców gminy.

Na terenie gminy Łapsze Niżne **nie funkcjonuje system zaopatrzenia w gaz**. Gazyfikacja obszaru gminy jest uzależniona od czynników zewnętrznych i wymaga doprowadzenia sieci magistralnych wysokoprężnych oraz stacji redukcyjno-pomiarowych.

Dotychczasowe koncepcje rozwoju sieci gazowniczej województwa przewidują budowę gazociągu wysokoprężnego ze stacją redukcyjno-pomiarową I stopnia na terenie gminy Nowy Targ pomiędzy wsiami nowa Biała i Białka Tatrzańska.

Gmina Łapsze Niżne zaopatrywana jest w **energię elektryczną** w oparciu o główny punkt zasilania 110/SN „Czorsztyn” w Niedzicy oraz (niektóre wsie) z GPZ Nowy Targ. W zakresie najwyższych napięć 110 kV stacja 110/15 kV „Czorsztyn” powiązana jest ze stacją GPZ „Szaflary”, a drugostronnie z GPZ Nowy Sącz.

W Niedzicy, na zaporze zbiornika Czorsztyn - Niedzica, funkcjonuje elektrownia wodna szczytowo-pompowa, powiązana linią 110 kV z GPZ w Niedzicy.

Poszczególne odbiorcy energii elektrycznej zaopatrywani są w oparciu o układ sieci rozdzielczej średniego napięcia zasilający poszczególne stacje transformatorowe 15/04 kV zlokalizowane na terenach poszczególnych wsi. Układ ten pracuje w systemie sieci magistralnych zasilanych dwustronnie z niezależnych stacji 110/15 kV.

Na obszarze gminy Łapsze Niżne **nie funkcjonują scentralizowane systemy ogrzewania**. Całość zabudowy ogrzewana jest w sposób indywidualny, poprzez źródła ciepła zasilające

poszczególne obiekty lub grupy obiektów zlokalizowanych w sąsiedztwie. Istniejące źródła ciepła opalane są węglem, koksem, olejem opałowym, biomasą i energią słoneczną.

4.4. Sfera gospodarcza

Procesy gospodarcze są niezwykle istotne z punktu widzenia społeczno-ekonomicznego mieszkańców, a kondycja lokalnych przedsiębiorstw może mieć niebagatelny wpływ na rozwój różnych sfer życia społecznego i publicznego. Działalność gospodarcza, w tym np. przemysłowa może mieć znaczący wpływ na przekształcenia krajobrazu i środowiska przyrodniczego. Ponadto kondycja lokalnej gospodarki będzie mieć wpływ także na mieszkańców gminy, bowiem bezpośrednio wpływa na ich finanse, co z kolei znacząco wpływa na warunki życia mieszkańców. Wreszcie kondycja lokalnej gospodarki ma wpływ na życie publiczne, bowiem w znacznym stopniu determinuje sytuację finansową (budżetową) jednostek samorządu terytorialnego (poprzez m.in. wpływy z tytułu podatku od nieruchomości oraz podatku dochodowego od osób prawnych bądź też opłaty eksploatacyjne).

Na koniec roku 2015 na terenie gminy Łąpsze Niżne zarejestrowanych było 440 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 28 są to podmioty sektora publicznego i 412 sektora prywatnego. Spośród podmiotów należących do sektora prywatnego można wyróżnić 13 spółek handlowych, 3 spółdzielnie, 16 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 346 podmiotów założonych przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Ze względu na swoje walory przyrodnicze **gmina Łąpsze Niżne uchodzi za gminę turystyczną**, stanowiącą zaplecze rekreacyjno-wypoczynkowe regionu.

Braki/deficyty:

- brak zorganizowanego targowiska
- brak strefy aktywności gospodarczej
- odpływ wykształconych ludzi do większych ośrodków (Nowego Targu i Krakowa)

Analiza danych dotyczących sfery gospodarczej gminy Łąpsze Niżne wykazała, iż sytuacja gminy w ostatnich latach ulegała systematycznej poprawie.

4.5. Sfera społeczna

Człowiek jest podstawowym podmiotem zainteresowań działań sektora publicznego. To dla mieszkańców i dla ich komfortu życia prowadzona jest polityka publiczna. Dlatego też problemy społeczne zostały uznane za najważniejsze w procesie rewitalizacji. Należy jednak pamiętać, iż problemy społeczne są kategorią bardzo szeroką. Wychodząc temu naprzeciw niniejszy rozdział pokazuje różne aspekty życia i funkcjonowania ludzi w przestrzeni miasta począwszy od zjawisk demograficznych przez jakość i dostępność usług publicznych (edukacji, bezpieczeństwa), aż po zaangażowanie mieszkańców w życie publiczne i sektor pozarządowy. Dopiero tak szeroka diagnoza pozwoli na poznanie faktycznego stanu życia i problemów społecznych z jakimi muszą borykać się mieszkańcy.

Edukacja

Na terenie gminy Łapsze Niżne działa 14 placówek oświatowych, w tym:

- 1 żłobek gminny,
- 3 przedszkola, w tym 2 publiczne, 1 niepubliczne.
- 7 szkół podstawowych,
- 2 gimnazja,
- 1 szkoła zawodowa.

W gminie Łapsze Niżne funkcjonują 3 przedszkola:

- Przedszkole Publiczne we Frydmanie,
- Przedszkole Publiczne w Kacwinie,
- Niepubliczne Przedszkole w Łapszach Niżnych.

Wyniki sprawdzianu uczniów szkół podstawowych (w 2015 roku) podstawiono poniżej.

Szkoła	liczba uczniów	Procent uczniów z zaświadczeniami	stanin	średni wynik ogółem- %	Sprawdzian - część pierwsza		Języki obce	
					Język polski	Matematyka	Język angielski	
					Punkty	% pkt	stanin	% pkt
Szkoła Podstawowa w Niedzicy	19	5%	3	60,5	67,2	53,4	3	69,5
Szkoła Podstawowa w Łapszance	7	0%	4	61,7	69,4	53,6	2	62,5
Szkoła Podstawowa im. Błogosławionego Jana Pawła II w Łapszach Wyżnych,	9	0%	4	62,6	73	51,7	6	81,4
Szkoła Podstawowa im. Świętej Elżbiety Węgierskiej w Trybszu	4	0%	5	65,9	67,9	63,8	2	60
Szkoła Podstawowa im. Ojca Świętego Jana Pawła II w Kacwinie	15	22%	6	67,8	68,9	66,7	5	77,8
Szkoła Podstawowa im. bł. Ks. Józefa Stanka w Łapszach Niżnych	9	7%	6	68	77,2	58,3	7	83,3
Szkoła Podstawowa im. Bronisława Czecha we Frydmanie	17	0%	6	70	78,2	61,5	7	82,5
Gmina	80				71,8	58,5		75,8
Powiat					72,6	61,3		75,8
Województwo					74,4	64,3		79,3

Źródło: Dane UG Łapsze Niżne

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023

Wyniki sprawdzianu uczniów szkół podstawowych (w latach 2012-2014 roku) podstawiono poniżej.

NAZWA SZKOŁY	Rok 2014			Rok 2013			Rok 2012		
	liczba uczniów	Stanin szkoły	Średni wynik w punktach	liczba uczniów	Stanin szkoły	Średni wynik w punktach	liczba uczniów	Stanin szkoły	Średni wynik w punktach
Szkoła Podstawowa im. bł. Ks. Józefa Stanka w Łąpszach Niżnych	24	6	26,08	14	3	20,86	11	6	22,91
Szkoła Podstawowa im. Błogosławionego Jana Pawła II w Łąpszach Wyżnych,	10	2	19,70	9	8	28,56	12	6	23,67
Szkoła Podstawowa im. Ojca Świętego Jana Pawła II w Kacwinie	19	5	24,79	12	4	22,08	13	7	24,31
Szkoła Podstawowa im. Bronisława Czecha we Frydmanie	27	6	26,56	29	3	21,03	20	6	23,00
Szkoła Podstawowa w Niedzicy	24	5	24,62	20	2	19,2	26	6	23,42
Szkoła Podstawowa w Łąpszance	6	5	24,83	4	5	24,00	5	5	21,6
Szkoła Podstawowa im Świętej Elżbiety Węgierskiej w Trybszu	8	5	25,00	9	5	22,78	12	5	21,92
Średni wynik w Gminie	25,1			21,70			23,15		
Średni wynik w powiecie	25,76			23,4			22,54		
Średni wynik w województwie	26,42			25,13			23,66		

Źródło: Dane UG Łąpsze Niżne

Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2015 roku wraz z danymi porównawczymi dla powiatu i województwa podstawiono poniżej.

	Cześć humanistyczna		Cześć matematyczno-przyrodnicza		Języki obce			
	Język polski	Historia i wiedza o społeczeństwie	Matematyka	Przedmioty przyrodnicze	Język angielski i poziom podstawowy	Język angielski poziom rozszerzony	Język niemiecki i poziom podstawowy	Język niemiecki poziom rozszerzony
Gimnazjum w Łąpszach Niżnych	61,9	64,7	48,9	50,8	61,5	38,0	50,0	53,8
Gimnazjum we Frydmanie	61,8	74,5	45,0	50,4	67,9	40,0	57,5	0
Gmina	61,9	66,6	48,1	50,7	62,7	38,5	51,9	53,8
Powiat	60,7	63,8	47,8	49,8	63,1	41,4	55,1	39,7
Województwo	63,4	66,4	51,4	52,1	67,8	47,4	58,2	47,9

Źródło: Dane UG Łąpsze Niżne

Wyniki egzaminu gimnazjalnego wraz z danymi porównawczymi dla powiatu i województwa w 2014 roku podstawiono poniżej.

Wyniki w punktach w poszczególnych szkołach na tle powiatu i województwa								
Nazwa jednostki	Język polski	Historia i wiedza o społeczeństwie	matematyka	przedmioty przyrodnicze	język angielski poziom podstawowy	język angielski poziom rozszerzony	język niemiecki poziom podstawowy	język niemiecki poziom rozszerzony
Gimnazjum Łapsze Niżne	22,4	20	13,1	15,2	25,4	15,1	22,5	15,6
Gimnazjum we Frydmanie	21,6	19,7	13,4	15,2	24,3	13,5	0	0
Powiat nowotarski	21,4	19,5	12,6	14,4	25,3	15,6	20	13,3
Województwo małopolskie	22,6	20,2	14,1	15,3	27,2	18,1	22,3	16,8

Źródło: Dane UG Łapsze Niżne

Organizacje pozarządowe

Poniżej przedstawiono listę organizacji pozarządowych mogących potencjalnie uczestniczyć w projektach rewitalizacyjnych realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023

Tabela: Lista organizacji pozarządowych

L.p	Nazwa stowarzyszenia	Adres	Cele
1	Ochotnicza Straż Pożarna w Trybszu	ul. Św. Elżbiety 82, 34-442 Trybsz 182656000 osptrybsz@wp.pl; www.osptrybsz.bnx.pl https://pl-pl.facebook.com/OSPtrybsz	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami - branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń -informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi -rozwijanie wśród członków ochotniczych straży pożarnych kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej -uczestniczenie i reprezentowanie osp w organach samorządowych i przedstawicielskich -
2	Ochotnicza Straż Pożarna w Łapszach Wyżnych	ul. Św. Floriana 54, 34-442 Łapsze Wyżne 182659723	
3	Ochotnicza Straż Pożarna w Łapszance	Łapszanka 32A, 34-442 Łapszanka 182659999	
4	Ochotnicza Straż Pożarna w Łapszach Niżnych	ul. Jana Pawła II 18, 34-442 Łapsze Niżne 182659310 https://www.facebook.com/pages/OSP-%C5%81apsze-Ni%C5%BCne/1605164389751808?ref=br_rs	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023

5	Ochotnicza Straż Pożarna w Kacwinie	ul. Kościelna 1, 34-441 Kacwin 182627206ospkacwin@lapszenizne.pl https://pl-pl.facebook.com/osp.kacwin	wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz statutu osp
6	Ochotnicza Straż Pożarna w Niedzicy	ul. 3 Maja 99, 34-441 Niedzica 182629074 https://pl-pl.facebook.com/pages/OSP-Niedzica/117199425117812	
7	Ochotnicza Straż Pożarna w Niedzicy-Zamek	ul. Nad Zalewem 1, 34-441 Niedzica Zamek 182629229	
8	Ochotnicza Straż Pożarna w Falsztynie	Falsztyn 121, 34-435 Falsztyn 182629265	
9	Ochotnicza Straż Pożarna w Frydmanie	Plac Tysiąclecia 35, 34-435 Frydman 182851034ospfrydman@op.pl; www.ospfrydman.republika.pl	
10	Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Łapszach Niżnych	ul. Jana Pawła II 20, 34-442 Łapsze Niżne gzlzlapszenizne@gmail.com; www.gzlzlapszenizne.futbolowo.pl	Propagowanie i rozwój kultury fizycznej na terenie działania zrzeszenia, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki środowiska wiejskiego.
11	Związek Polskiego Spisza	ul. Długa 125, 34-442 Łapsze Niżne tel:18 265 93 16	Kultywowanie tradycji. Ochrona zabytków. Prowadzenie działalności wydawniczej i kulturalno - oświatowej
12	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Spisz - Podhale	ul. Jana Pawła II 63, 34-442 Łapsze Niżne lgd.spisz@gmail.com	Lokalna Grupa Działania - działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, uwzględnianie ochrony oraz promocji środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, rozwój turystyki oraz popularyzacja i rozwój produkcji wyrobów regionalnych.
13	Stowarzyszenie "Dzieci i Młodzież Spisza"	ul. Długa 12, 34-442 Łapsze Niżne 182659341 www.mlodzispiszacy.lapszenizne.pl	Aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego. Promowanie gminy Łapsze Niżne i jej mieszkańców. Wspieranie rozwoju kulturalnego i oświatowego. Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych. Podejmowanie działań służących rozwojowi przedsiębiorczości.
14	Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Niedzicy	ul. Tatrzańska 44, 34-441 Niedzica	Promowanie tradycji kulinarnych Spisza, Zachowanie dziedzictwa kulturowego, Promocja i tworzenie nowego rodzaju produktów i usług opartych na zasobach regionalnych, Ochrona i odnowa dziedzictwa przyrodniczego, Rozwój i wsparcie jednostek kultywujących regionalne tradycje, Wsparcie oraz podtrzymywanie tradycyjnych zawodów, rzemiosł oraz twórczości lokalnej,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023

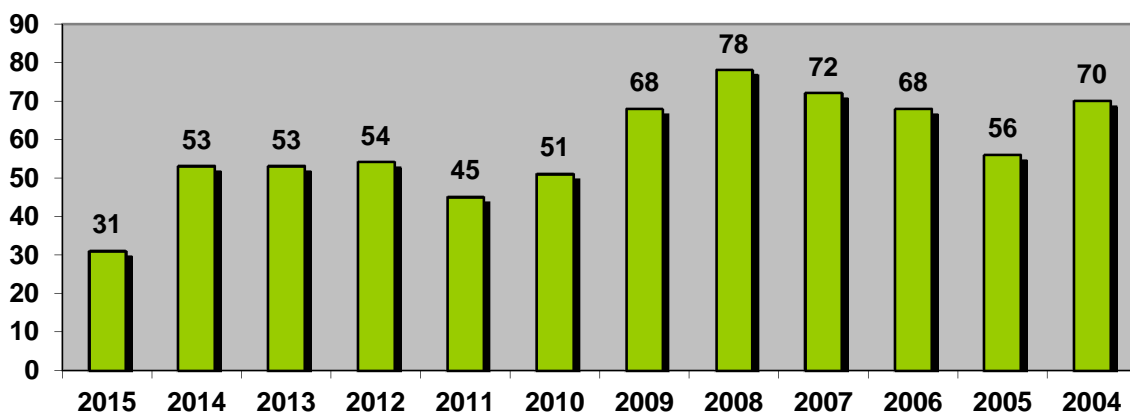
15	Okręgowe Stowarzyszenie Romów Tatrzańskich w Polsce	ul. Św. Trójcy 21, 34-442 Trybsz	Działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego
16	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych "Przełom"	ul. Św. Elżbiety 175, 34-442 Trybszprzelom.org@gmail.com http://www.przelom.org/	Prowadzenie działalności na rzecz rozwoju lokalnego w szczególności dla mieszkańców wsi Trybsz.
17	Stowarzyszenie Zdrowy Spisz	Adres: Długa 169, 34-442 Łąpsze Niżne Tel: +48 510200680 E-mail: biuro@zdrowyspiz.pl Adres WWW: zdrowyspiz.pl	Nadrzędnym celem stowarzyszenia jest poprawa stanu zdrowia mieszkańców gminy Łąpsze Niżne poprzez promocję zdrowia, zdrowego stylu życia, edukację zdrowotną, oraz wdrażanie rozwiązań z zakresu profilaktyki chorób

Źródło: Dane UG Łąpsze Niżne

Bezpieczeństwo

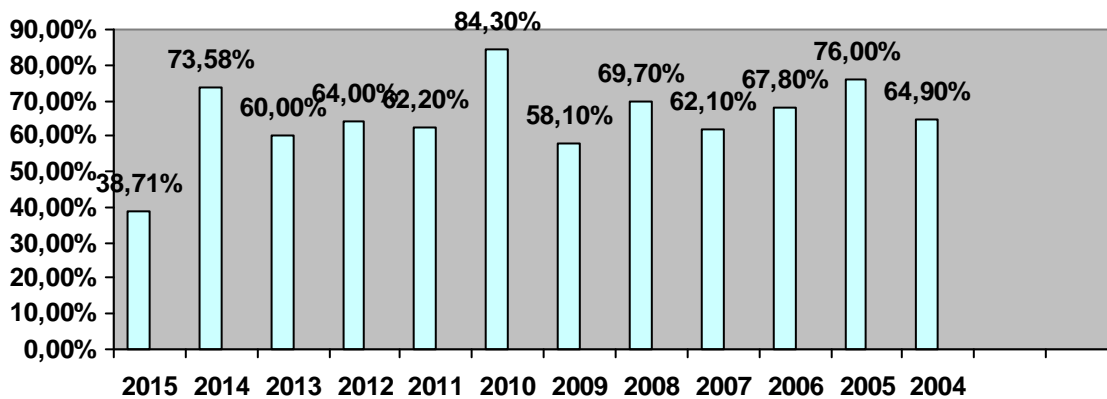
Wg danych w zakresie stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie działania Posterunku Policji w Łąpszach Niżnych za okres 2015 roku

Wykres: Przepięstwa stwierdzone na terenie działania Posterunku Policji w Łąpszach Niżnych w 2015 roku

Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

Wykres: Wykrywalność przestępstw ogólna w 2015 roku

Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

Wykrywalność w powiecie nowotarskim w roku 2015 wyniosła 63,5%

Wykrywalność ogólna w województwie małopolskim w 2015 wyniosła 67,9%

Wykrywalność ogólna w kraju - 65.8 %

W roku 2015 posterunek Policji Łąpsze Niżne wszczął 52 sprawy z tego zakończono:

- 12 spraw zakończonych skierowaniem aktów oskarżenia do Sądu Rejonowego
- 19 spraw zakończonych umorzeniem z braku znamion przestępstwa
- 17 spraw zakończono umorzeniem wobec nie wykrycia sprawcy przestępstwa
- 2 sprawy przekazane do innych jednostek Policji
- 1 sprawa zakończona warunkowym umorzeniem

Wykaz przestępstw zaistniałych w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Łąpsze Niżne:

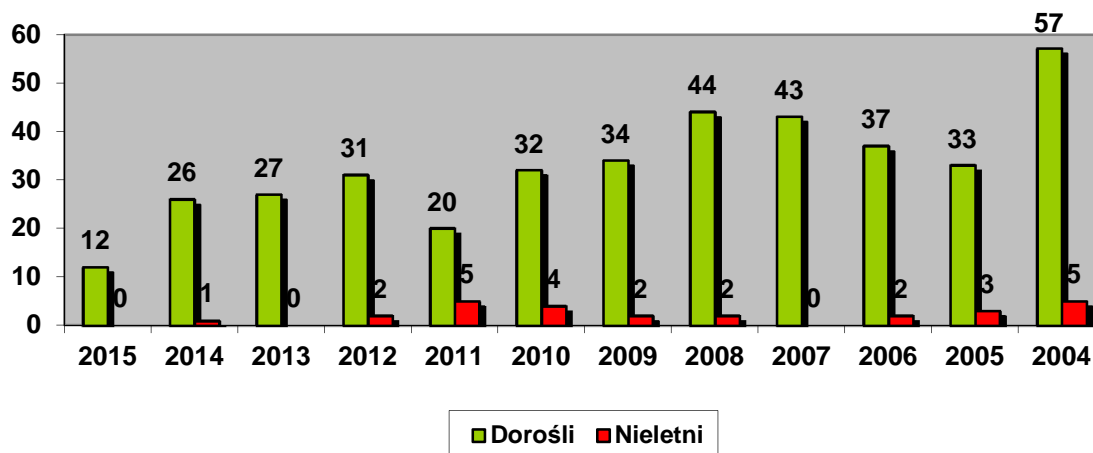
- Łąpsze Niżne: 3 – spadek o 7 przestępstw do roku 2014
- Łąpsze Wyżne: 2 – spadek o 1
- Łąpszanka : 0 – spadek o 2
- Trybsz: 5 – wzrost o 3
- Niedzica: 9 spadek o 1
- Kacwin: 4 do 4
- Niedzica Zamek: 7 – wzrost o 3
- Falsztyn: 1 wzrost o 1
- Frydman: 2 spadek o 6

Wykres: Zestawienie ilościowe osób podejrzanych w prowadzonych postępowaniach wobec których skierowano akty oskarżenia do sądów oraz wobec nieletnich sprawców czynów karalnych wobec których skierowano wnioski do sądów rodzinnych o wszczęcie postępowania

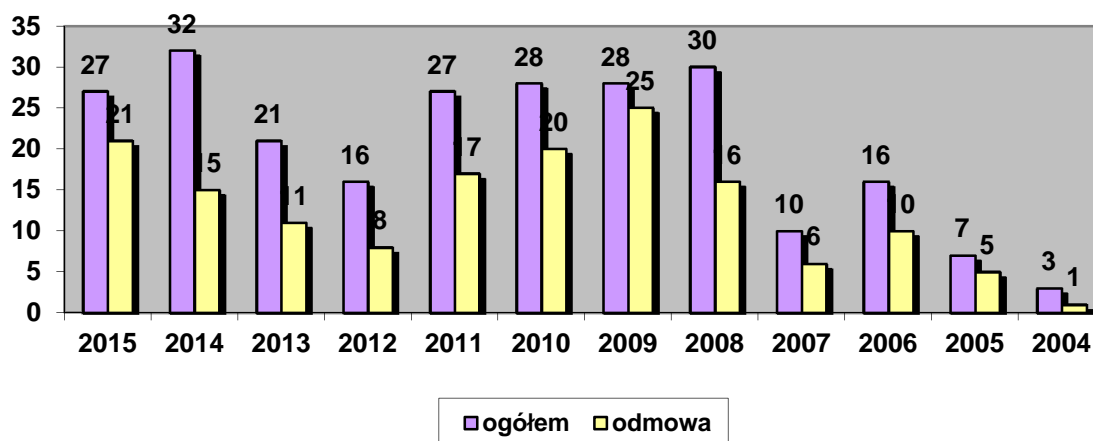

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023

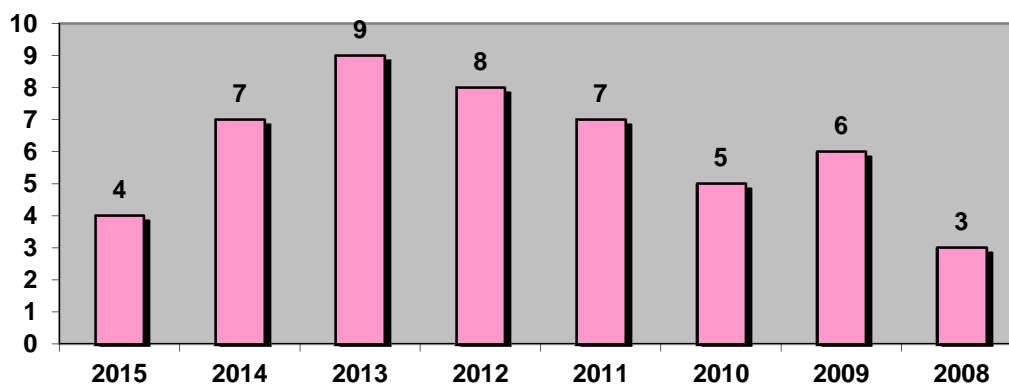
Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

Wykres: Zestawienia ilościowe z przeprowadzonych czynności sprawdzających o przestępstwa:

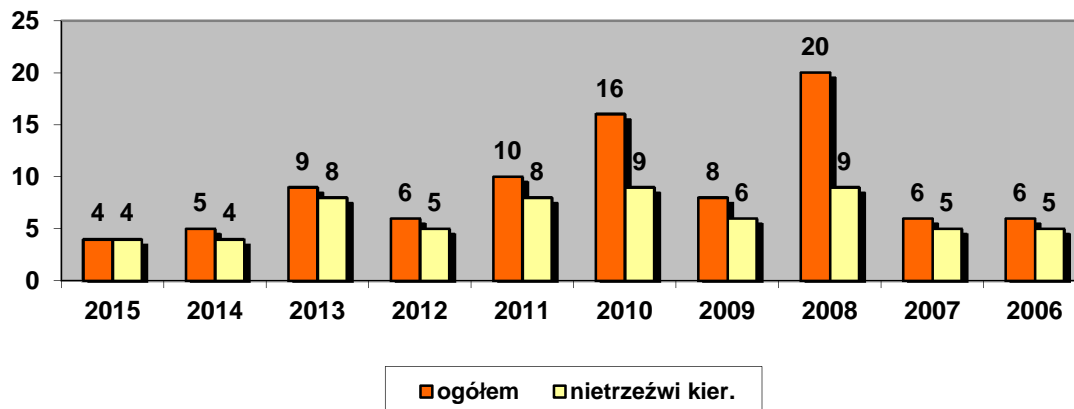
Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

Wykres: Zabezpieczenie majątkowe, mienia u sprawców przestępstw:

Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

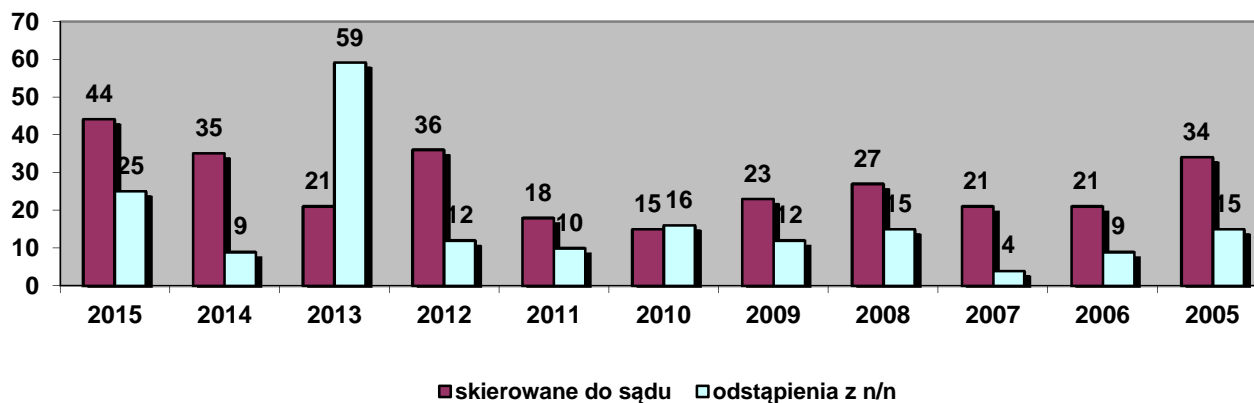
Wykres: Zatrzymanie osób na gorącym uczynku popełnianego przestępstwa:

Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

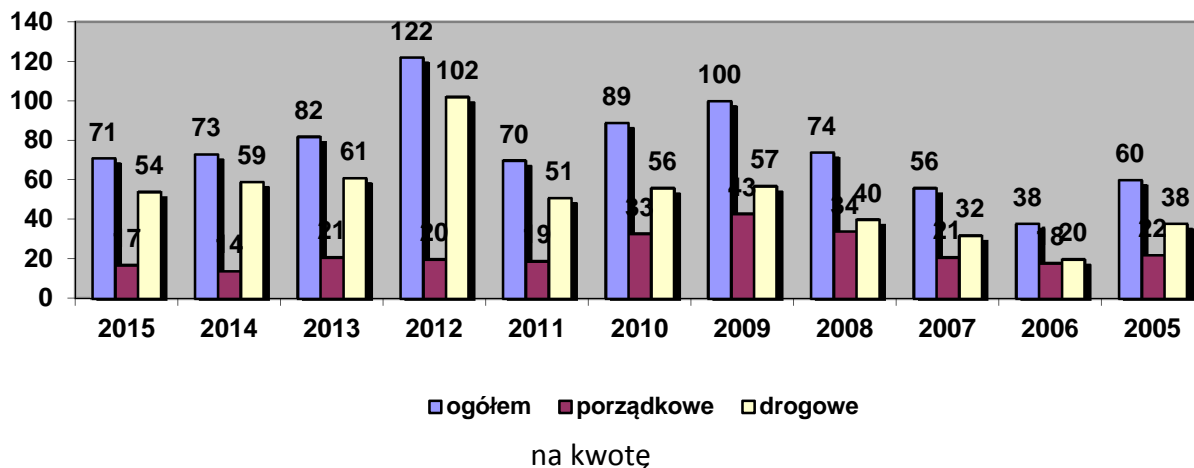
Wykroczenia zaistniałe na terenie gminy Łąpsze Niżne

Wykres: Wykroczenia zarejestrowane w rejestrze spraw o wykroczenia i skierowane z wnioskami o ukaranie sprawców do Sądu Rejonowego i odstąpienia od skierowania wniosku wobec niewykrycia sprawcy wykroczenia

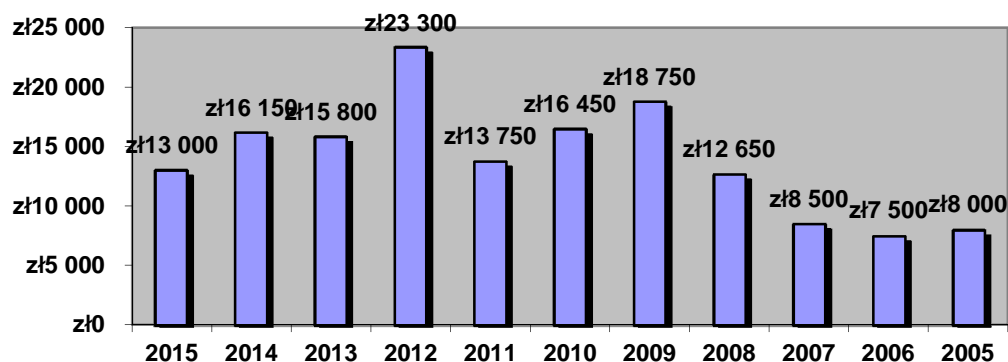
Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

Wykres: Wykroczenia zakończone postępowaniem mandatowym

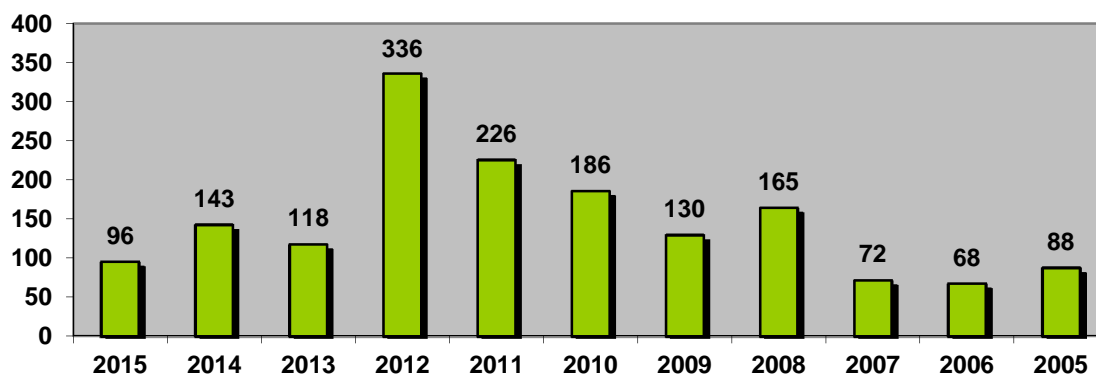

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023

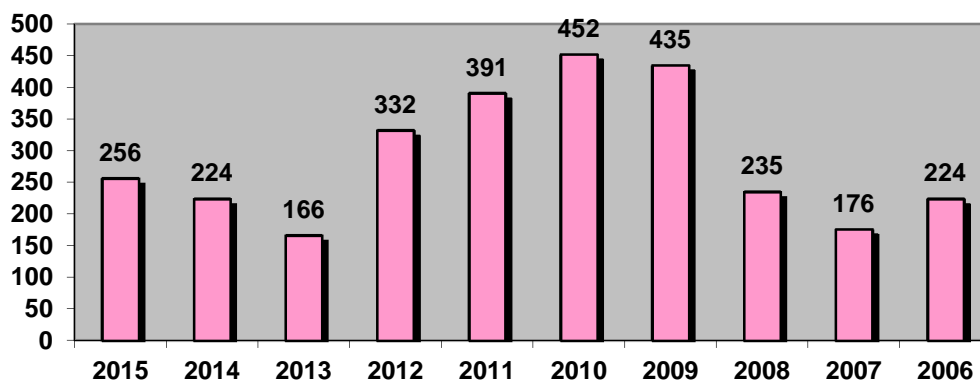
Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

Wykres: Zastosowane poza karne środki represyjne wobec sprawców wykroczeń w postaci pouczeń

Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

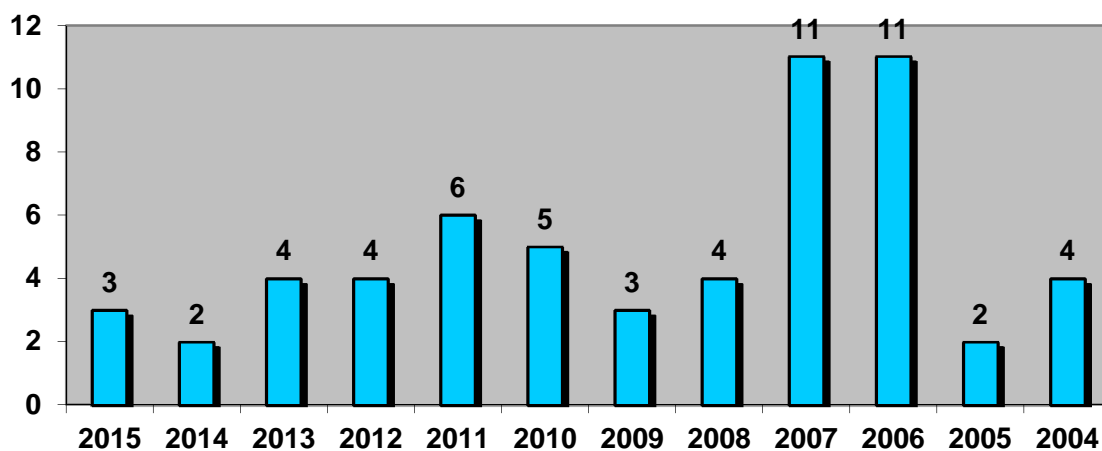
Wykres: Legitymowanie osób

Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

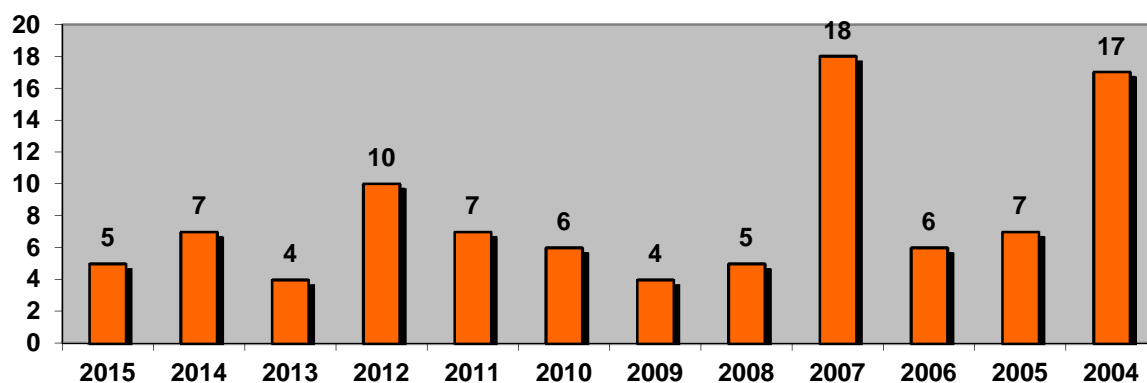

Wykres: Zatrzymano praw jazdy

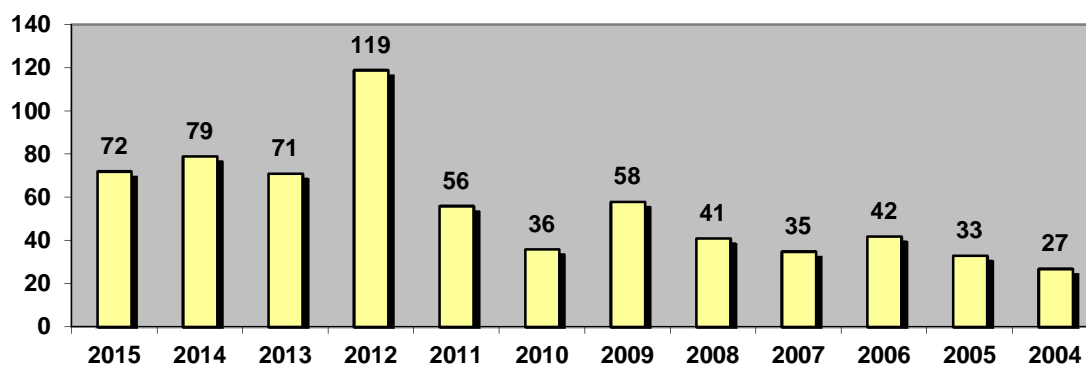
Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

Wykres: Zatrzymano dowodów rejestracyjnych

Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

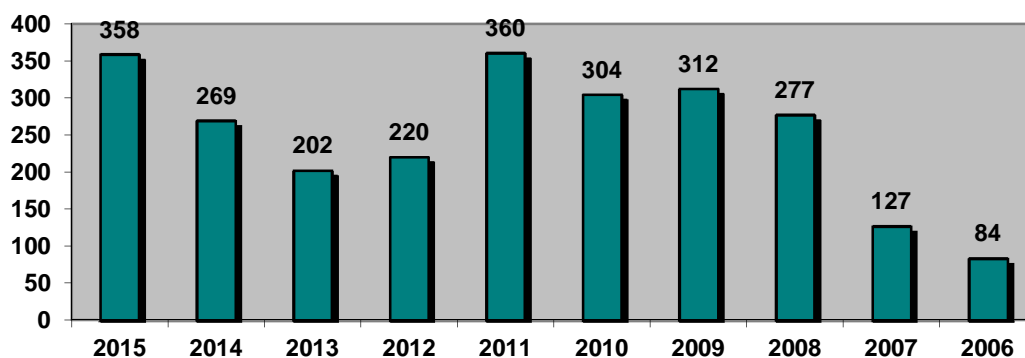
Wykres: Sporządzenie kart Prd 5/1 (punkty karne)

Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

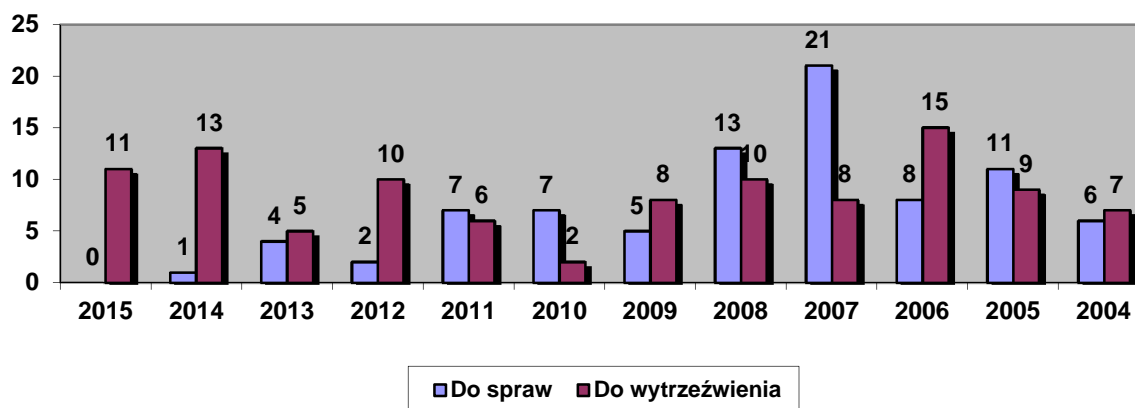

Wykres: Przeprowadzone interwencje

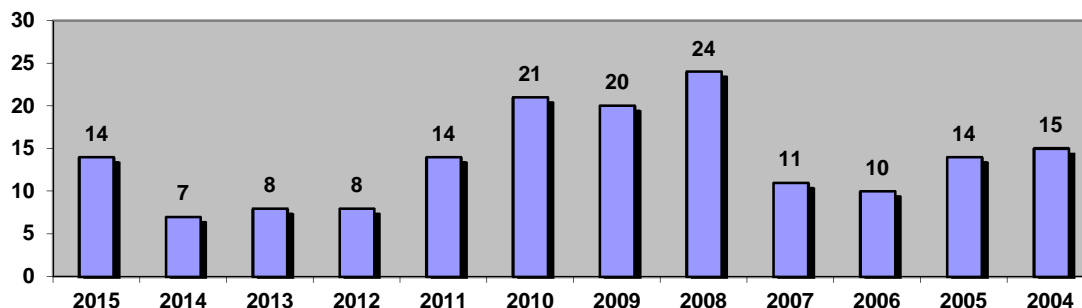
Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

Wykres: Zatrzymano osób

Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

Wykres: Obsługa kolizji drogowych

Dane: Komisariat Policja w Łąpszach Niżnych

W roku 2015 sporządzonych i realizowanych było 31 procedur „Niebieska Karta” w których ujawniono 31 osób jako sprawców przemocy (30-mężczyźni , 1- kobieta) oraz 76 osób – ofiar przemocy domowej. Zatrzymano do wytrzeźwienia z interwencji domowych 11 osób. W 2-ch

przypadkach przeprowadzono postępowania przygotowawcze skierowane z aktem oskarżenia do sądu o czyny z art. 207 KK (znęcanie się nad rodziną). Dwóch dzielnicowych zajmuje się prowadzeniem procedur „Niebieska Karta”, którzy biorą udział w pracach grupy roboczej Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy Urzędzie Gminy.

Pomoc społeczna

Jednym ze zjawisk kryzysowych obserwowanych w sferze społecznej gminy Łąpsze Niżne jest wzrostowa tendencja liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Mimo, iż odsetek ten w porównaniu do małopolski jest stosunkowo niski, to obserwowany systematyczny wzrost jest sytuacją niepokojącą. Sytuacją tą przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela: Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy finansowej

L.p.	Miejscowość	Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy finansowej			Usługi opiekuńcze (opieka dochodząca)		
		2013	2014	2015	2013	2014	2015
1.	Falsztyn	6	9	6	0	0	0
2.	Frydman	21	15	30	0	0	0
3.	Niedzica	19	28	14	0	0	0
4.	Niedzica - Zamek	2	2	2	0	0	0
5.	Kacwin	17	14	5	0	0	0
6.	Łąpsze Niżne	14	13	13	0	0	0
7.	Łąpsze Wyżne	16	13	9	0	0	0
8.	Trybsz	13	11	18	0	0	0
9.	Łąpszanka	9	7	7	0	0	0

Źródło: GOPS

Usługi opiekuńcze to pomoc rodziny czy pomoc sąsiedzka. OPS nie świadczy usług opiekuńczych i nie prowadzi ewidencji wspomnianej pomocy rodziny czy sąsiedzkiej.

Ubóstwo na terenie gminy (na podstawie MPIPS-03) w wynosiło:

- W roku 2013 r. 62 rodzin (248 osób)
- W roku 2014 r. 48 rodzin (173 osób)
- W roku 2015 r. 52 rodzin (189 osób)

Ze zjawiskiem tym powiązana jest również powiększająca się liczba mieszkańców gminy. W kontekście mniejszych miejscowości nagły wzrost mieszkańców może powodować problemy związane z „obstuzeniem” mieszkańców i zaspokojeniem ich podstawowych potrzeb.

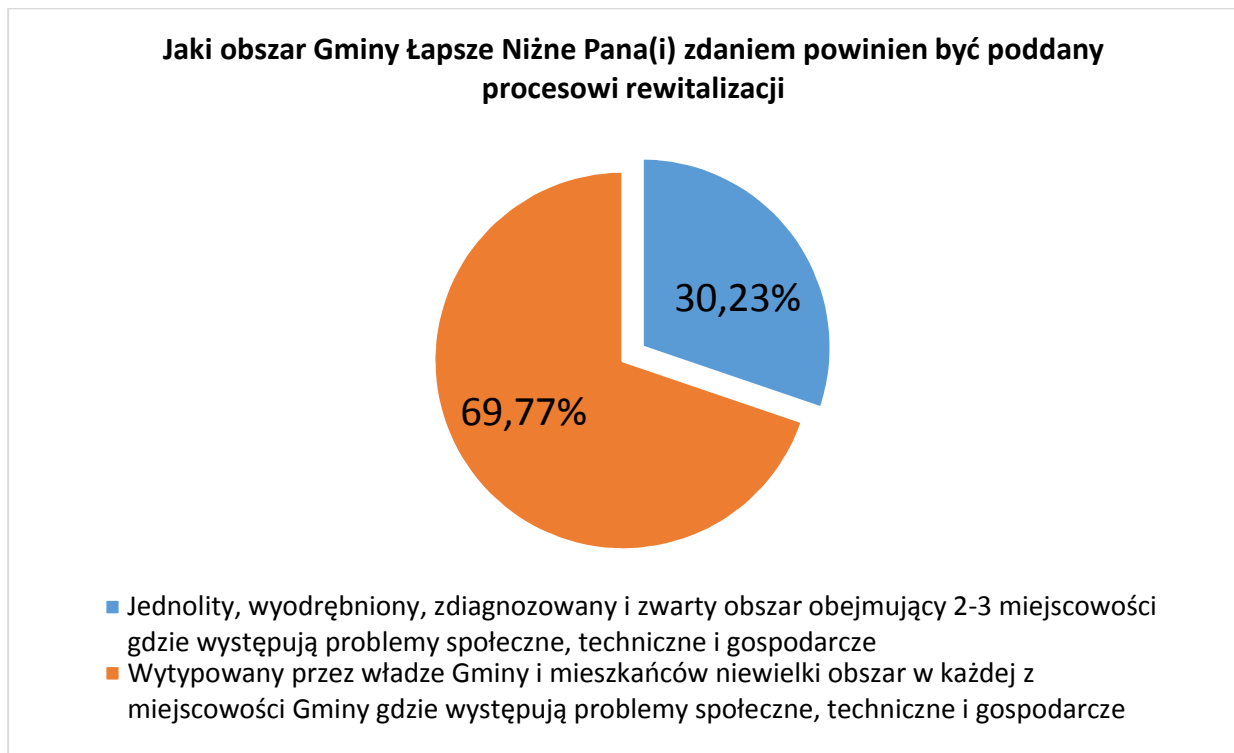

4.6. Raport z badań ankietowych

Badania ankietowe przeprowadzane z mieszkańcami gminy miały na celu zebranie opinii o miejscu swego zamieszkania, w kontekście opracowywanego Gminnego Programu Rewitalizacji. W badaniu wzięło udział 252 osób/gospodarstw domowych. Ankiety realizowane były w formie dobrowolnego składania głosów w formie papierowej i elektronicznej. Badania realizowane były we wszystkich miejscowościach gminy Łąpsze Niżne.

W pierwszej kolejności mieszkańców poproszono o potwierdzenie i deklarację wyboru/zdecydowanie o obszarze rewitalizacji, gdyż obszar Gminy wg diagnozy jest dość jednorodny, a zjawiska niekorzystne i wymagające przeprowadzenie procesu rewitalizacji są rozłożone w sposób zbliżony bez wyraźnych zjawisk głębokiego kryzysu w konkretnym obszarze.

Wyniki badań ankietowych i decyzji w zakresie obszaru rewitalizacji przedstawia poniższy schemat.

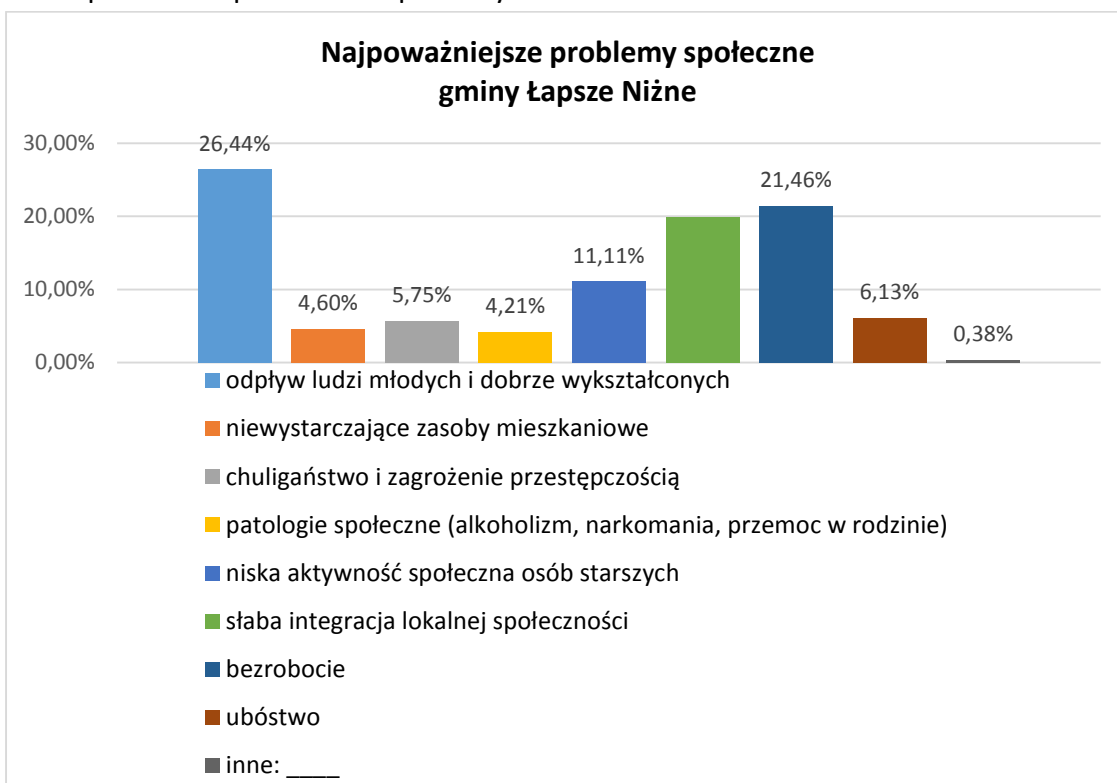
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wyniki badań ankietowych i decyzji w zakresie zdefiniowanych problemów związanych z jakością życia w gminie Łąpsze Niżne przedstawia poniższy schemat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wyniki badań ankietowych i decyzji w zakresie zdefiniowanych problemów społecznych w gminie Łąpsze Niżne przedstawia poniższy schemat.

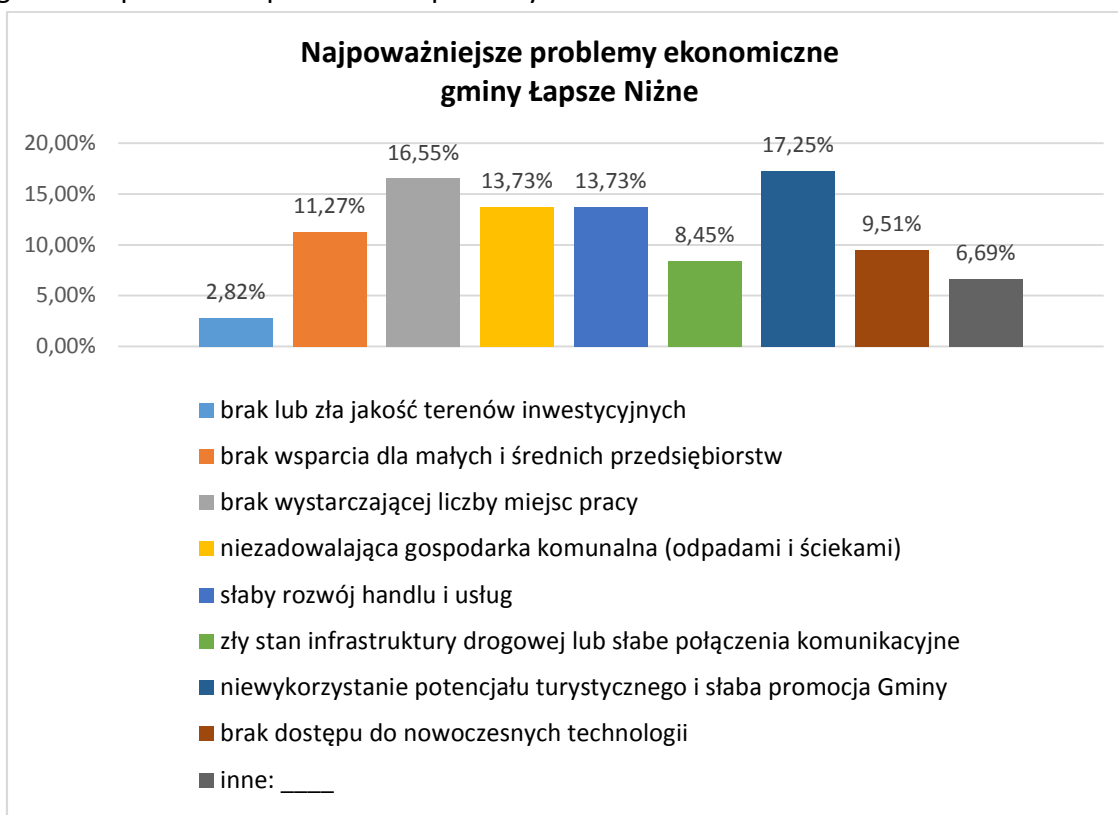

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wyniki badań ankietowych i decyzji w zakresie zdefiniowanych problemów ekonomicznych w gminie Łąpsze Niżne przedstawia poniższy schemat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zgłaszane uwagi mieszkańców potwierdziły zasadność celów procesu rewitalizacji, nakierowanych na:

- ożywienie gospodarcze i społeczne;
- zwiększenie potencjału turystycznego obszarów rewitalizowanych, poprzez wsparcie kompleksowych projektów działań technicznych;
- rozwiązywanie problemów społecznych (w tym walka z patologiami społecznymi);
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej terenów rewitalizowanych (w tym bezpieczeństwa).

Wnioski z badań:

- Znaczny odzew społeczeństwa: 252 oddane ankiety: 32 – Internet, 220 – wersja papierowa
- Występując liczba propozycje poprawy otoczenia
- Zaobserwowano różnorodność problemów i ich postrzeganie
- Zwracano uwagę na niejednorodny układ gminy

- Wskazywano konieczność ograniczone możliwości działania GPR (prywatna własność)
- Wskazywano na konieczność ustalenia kierunku wyznaczenia obszaru rewitalizacji z punktu widzenia efektywności i ograniczenia wpływu działań na własność prywatna
- Zakres rewitalizacji : rozproszony – preferowany (poza własnością prywatną).

Zgłaszane uwagi, projekty, propozycje do zadań towarzyszących projektom rewitalizacyjnym – zadania komplementarne:

Najpoważniejsze problemy związane z jakością życia w gminie Łapsze Niżne

- bezpieczeństwo ruchu drogowego (Łapsze Niżne)
- brak oddziałów pocztowych, bankowych/bankomatów w niektórych miejscowościach (Kacwin)
- słabo rozwinięta/niewystarczająca opieka medyczna (Kacwin)
- zbyt intensywna wycinka drzew prowadząca do zniszczenia lasów (Łapsze Niżne)
- brak chodników w miejscowości Łapsze Wyżne (Łapsze Wyżne)
- brak chodnika na ulicy Kościelnej w Łapszach Wyżnych (Łapsze Wyżne)
- niewystarczająca infrastruktura sportowa (Niedzica)
- brak boiska sportowego/szkolnego (Łapsze Wyżne) – kilka razy
- mała ilość chodników (Łapsze Wyżne)
- siłownia (Łapsze Wyżne)
- psy pasterskie biegają bez właścicieli (Łapsze Niżne)
- zajęcia dodatkowe dla szkół (Kacwin)

Najpoważniejsze problemy społeczne gminy Łapsze Niżne

- rozdrobnienie gospodarstw (Trybsz)
- słaba służba zdrowie (Łapsze Wyżne) – kilka razy
- młodzież nie ma co robić popołudniami (Łapsze Wyżne)
- zaśmiecone brzegi rzek, lasów, pól (Kacwin)
- ubóstwo – na własne życzenie (Kacwin)

Najpoważniejsze problemy ekonomiczne gminy Łapsze Niżne

- brak nazw ulic (Falsztyn)
- zadłużenie ludzi chorych (Niedzica)
- brak atrakcji turystycznych (Łapsze Niżne).

5. Delimitacja i charakterystyka obszarów zdegradowanych

Na podstawie analizy wskaźnikowej, a także badań wywołanych (ankiet z mieszkańcami, wywiadów z ekspertami) oraz warsztatów strategicznych z przedstawicielami różnych grup społecznych wybrano **dziewięć** podobszarów, odznaczające się szczególnym nagromadzeniem problemów społecznych, które postuluje się objęciem procesem rewitalizacji, w celu przeciwdziałania zaistniałym na tym terenie problemom.

5.1. Podobszar Falsztyn

Falsztyn to wieś leży przy drodze z Nowego Targu i Frydmana do Niedzicy. W pobliżu warte odwiedzenia są Zielone Skałki, rezerwat przyrody, skąd rozpościera się panorama na Pieniny i Tatry Bielskie. Atrakcyjności wsi sprzyja położenie nad Zalewem Czorsztyńsko - Niedzickim, gdyż wody zalewu wypełniają dolinę Falsztyńskiego Potoku tworząc malowniczy krajobraz. Z Falsztyna roztaczają się piękne widoki na dolinę Dunajca i gorczańskie pasmo Lubania. Obiektem zabytkowym są ruiny zespołu dworskiego powstały w początkach XX w., których właścicielami była rodzina Jungenfeldów.

Mapa 1. Obszar wyznaczony do rewitalizacji w sołectwie Falsztyn

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Geoportal

Obszar wyznaczony do rewitalizacji leży w środkowej części sołectwa Falsztyn.

Stanowi on zaniedbany i niezagospodarowany teren, którym mógłby zostać zrewitalizowany i przystosowany na cele infrastruktury publicznej i bazy społeczno-przyrodniczej.

Funkcjonalne zagospodarowanie tego terenu zlikwiduje problem miejsca spożywania alkoholu przez dorosłych i młodzież oraz wyeliminuje pojawiający się problem lokalizacji miejscowych dzikich wysypisk śmieci.

Teren wyznaczony do rewitalizacji obejmuje obszar 2,56 ha.

5.2. Podobszar Frydman

Frydman to jedyna z najciekawszych miejscowości polskiego Spisza. Miejscowość posiada wiele cennych, średniowiecznych zabytków. Należy do nich murowany, wczesnogotycki kościół Św. Stanisława zbudowany na przełomie XIII i XIV wieku, oraz późniejsza wieża dzwonnica. Barokowy wystrój wnętrza kościoła powstał w latach 1751 - 1757. W centrum wsi zachował się zbudowany przez rodzinę Horvathów w XVI wieku kasztel oraz dwukondygnacyjne piwnice, w których magazynowano beczki z winem. Do Frydmana dochodzą wody Jeziora Czorsztyńskiego, oddzielone od wsi wysokim wałem.

Na miejscu można skorzystać z gościny w pensjonatach lub prywatnych kwaterach. U ujścia Białki do Dunajca jest sezonowe pole namiotowe, w otoczeniu którego powstaje kompleks sportowo - rekreacyjny.

Mapa 2. Obszar wyznaczony do rewitalizacji w sołectwie Frydman

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Geoportal

Teren wyznaczony do rewitalizacji leży w środkowej części miejscowości Frydman i zajmuje powierzchnię 61,57 a.

5.3. Podobszar Kacwin

Miejscowość Kacwin leży przy granicy państwa, w dolinie potoku o tej samej nazwie. We wsi zobaczyć można charakterystyczną zabudowę, a także rzadkie w Polsce spichlerze, tzw. sypańce. Zachowało się ich do dziś jedynie kilka.

We wsi znajduje się gotycki kościół Wszystkich Świętych z początku XV wieku oraz piękne przydrożne kapliczki. Przyrodniczą atrakcją miejscowości jest duży jak na karpackie warunki wodospad - Mynarzko Bania.

We wsi aktywnie działa młodzieżowy zespół folklorystyczny, który pielęgnuje muzykę, śpiew i piękną gwarę spiską.

Mapa 3. Obszar wyznaczony do rewitalizacji w sołectwie Kacwin

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Geoportal

Teren wyznaczony do rewitalizacji leży w centralnej części miejscowości Kacwin i zajmuje powierzchnię 1,11 ha.

5.4. Podobszar Łapszanka

Wieś Łapszanka jest warta odwiedzenia dla niezwykłego położenia w wąskiej dolinie potoku pociętego 30 małymi wodospadami. Wieś otoczona jest stromymi wierchami z najwyższym

wzniesieniem polskiej części Spisza - Kuraszowskim Wierchem (1040 m n.p.m.). Zabudowania wsi dochodzą aż do przełęczy (Wyżni Koniec), która stanowi połączenie Kopylca z Zadnią Górą. Stąd, z drogi wiodącej do Rzepisk, roztacza się piękny widok na Tatry i szeroka panorama na Magurę Spiską. Na Przełęczy nad Łąpszanką zwraca uwagę kapliczka - dzwonnica zbudowana w 1928 roku, a w niej dzwon z tego samego roku.

Mapa 4. Obszar wyznaczony do rewitalizacji w sołectwie Łąpszanka

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Geoportal

Teren wyznaczony do rewitalizacji leży w środkowej części miejscowości Łąpszanka i zajmuje powierzchnię 22,53 a.

5.5. Podobszar Łąpsze Niżne

Wieś Łąpsze Niżne leży w środkowej części Polskiego Spisza. Jest obecnie siedzibą władz gminnych.

Okolice Łąpsz są zalesione i jest to wymarzone miejsce dla grzybiarzy.

Pobliskie lasy obfitują w borowiki, a także w podgrzybki, rydze, kurki i kozaki.

Na terenie wsi znajduje się rezerwat przyrody „Niebieska Dolina”.

Objektami zabytkowymi wartymi zobaczenia w Łąpszach jest zespół kościoła św. Kwiryna z ok. 1300 r.

Mapa 5. Obszar wyznaczony do rewitalizacji w sołectwie Łąpsze Niżne

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Geoportal

Teren wyznaczony do rewitalizacji leży w centralnej części miejscowości Łąpsze Niżne i zajmuje powierzchnię 1,51 ha.

Obejmuje on tereny częściowo zaniedbane i nieuporządkowane urbanistycznie i funkcjonalnie.

Wyznaczony do rewitalizacji obszar nie wykorzystuje w pełni swojego dogodnego położenia i koncentracji potencjalnych usług publicznych, przedsiębiorczości oraz nie wykorzystuje swoje atrakcyjne położenie i dostępność komunikacyjną.

5.6. Podobszar Łąpsze Wyżne

Łąpsze Wyżne to wieś położona w centralnej części spiskiego Zamagurza, nad potokiem Łąpszanka, 17,5 km od Nowego Targu, pomiędzy pasmem Pienin Spiskich od północy i Magurą Spiską od południa.

We wsi przetrwały do dziś ciekawe zwyczaje, jak np. zdobienie w pierwsze dni maja zielonymi gałązkami wejścia do domów pańien.

Obiektem zabytkowym we wsi jest kościół parafialny p.w. Św. Piotra i Pawła z 1760 roku, uznawany za perłę rokoka na polskim Spiszu.

Mapa 6. Obszar wyznaczony do rewitalizacji w sołectwie Łąpsze Wyżne

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Geoportal

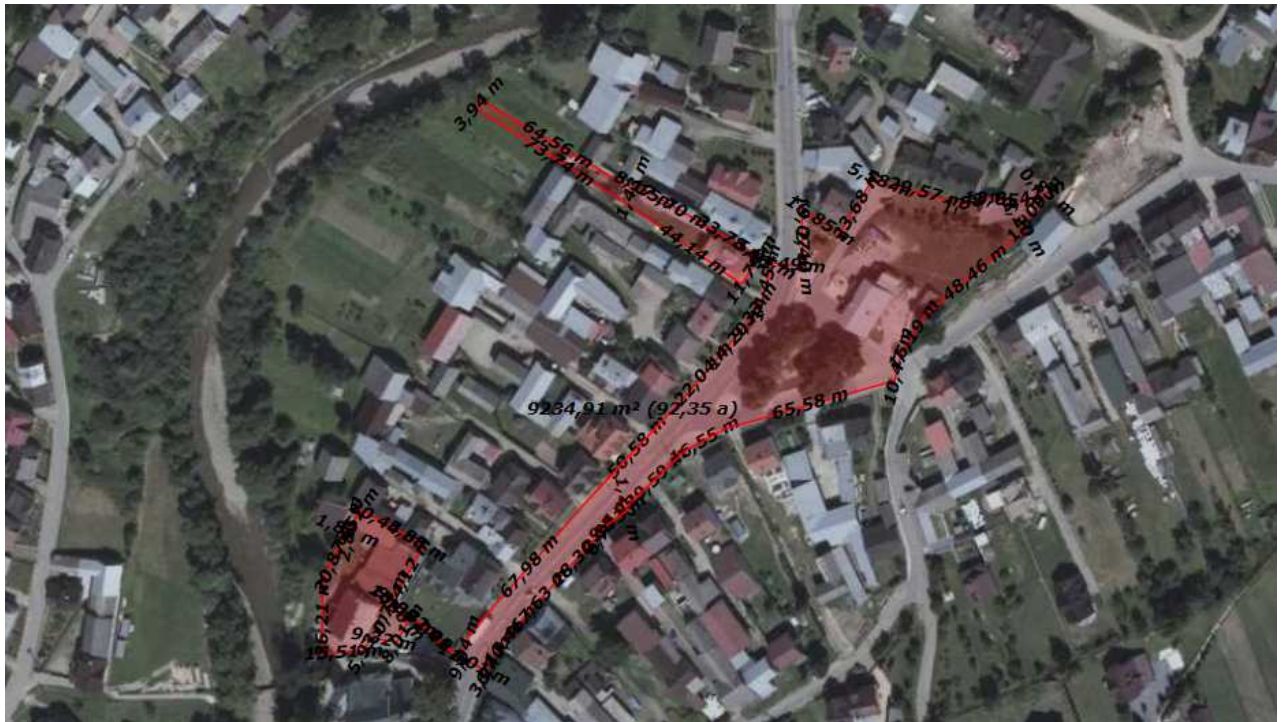
Teren wyznaczony do rewitalizacji leży w środkowej części miejscowości Łąpsze Wyżne i zajmuje powierzchnię 1,22 ha.

5.7. Podobszar Niedzica

Miejscowość Niedzica to pięknie położona w dolinie Niedziczanki, 25 km na wschód od Nowego Targu, wieś spiska. Najstarszym zabytkiem we wsi jest kościół Św. Bartłomieja. Jest to gotycko - barokowa świątynia pochodząca z XIV w. Ołtarz główny kościoła jest w stylu barokowym, zaś boczne są rokokowe. Na ścianie zobaczyć można niezwykle cenne części gotyckiego tryptyku z tak zwanej szkoły sądeckiej, przedstawiające sceny z życia św. Bartłomieja. Kościół w Niedzicy należy do najstarszych w regionie i jego odwiedzenie jest wspaniałą lekcją historii tych okolic. Na Polanie Sosny znajdującej się pomiędzy Dunajcem a szosą do dawnego przejścia granicznego Niedzica – Łysa nad Dunajcem znajduje się osada turystyczna z polem namiotowym, restauracją w dawnym dworze, pensjonaty, parking i ośrodek narciarski. Dodatkowo w miejscowości są liczne restauracje, bary i pizzerie. Do atrakcji turystycznych zaliczyć można Zespół Elektrowni Wodnych, obraz 3D „Moc żywiołów”, trasy rowerowe. Tutaj także swą siedzibę ma Gminny Ośrodek Kultury.

Mapa 7. Obszar wyznaczony do rewitalizacji w sołectwie Niedzica

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Geoportal

Teren wyznaczony do rewitalizacji leży w środkowej części miejscowości Niedzica i zajmuje powierzchnię 92,35 a.

5.8. Podobszar Niedzica Zamek

Nazwa oraz miejscowość funkcjonuje od 1 stycznia 2014 roku, do tego czasu występowała jako osiedle Zamek, miejscowości Niedzica. Sławę swoją Niedzica Zamek zawdzięcza obronnemu zamkowi zlokalizowanemu na wapiennej skale, 2 km od centrum wsi. Zamek Dunajec to jeden z najlepiej zachowanych zamków w Europie. Odznacza się niebywałą malowniczością położenia.

Turystów przyciąga też związana z fortecą legenda o odkrytym w zamku testamencie Inków, mówiącym ponoć o skarbach ukrytych w jeziorze Titicaca. Zamek został wzniesiony na początku XIV w., w następnych stuleciach był kilkakrotnie rozbudowywany. Przez długi okres zamek był fortecą i siedzibą rodów węgierskich. W XVI w. pozostawał w rękach polskiej rodziny Łaskich. W 1920 roku znalazł się w granicach Rzeczypospolitej Polskiej, choć nadal był własnością węgierskiej rodziny Salamonów. Od 1949 roku zamkiem opiekuje się Stowarzyszenie Historyków Sztuki, które po odbudowaniu zabytków, urządziło tu muzeum i dom pracy twórczej.

W pobliżu zamku znajduje się XIX-wieczny spichlerz. Jest to drewniany obiekt na murowanym przyziemiu. We wsi znajduje się Kasztel, tzw. „Leśniczówka”, tj. podłużny piętrowy budynek o

rzadkiej konstrukcji szachulcowej, a także celnica - tj. drewniany budynek przypominający dworek wzniesiony na początku dwudziestolecia międzywojennego, obecnie leżący na wzgórzu koło zamku.

Obecnie największą atrakcją turystyczną jest Zalew Czorsztyński i uruchomiona elektrownia wodna. Fakt ten zdynamizował życie gospodarcze Niedzicy jak i nowo powstałej miejscowości i spowodował znaczny napływ turystów, którzy zwiedzają zaporę. Niedaleko zapory na górze pod Taborem, powstał kompleks turystyczny z domami wczasowymi.

Mapa 8. Obszar wyznaczony do rewitalizacji w sołectwie Niedzica-Zamek

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Geoportal

Teren wyznaczony do rewitalizacji leży w środkowej części miejscowości Niedzica Zamek i zajmuje powierzchnię 86,56 a.

5.9. Podobszar Trybsz

Wieś Trybsz znajduje się na zachód od Łąpsz Wyżnych. W północno-zachodniej części wsi znajduje się rezerwat przyrody, którego główną atrakcją jest przełom rzeki Białki przez wapienne skały.

Zabytkiem Trybsza jest kościół Św. Elżbiety, drewniany, z 1567 roku. W kościele znajduje się bogata polichromia z 1647 r. malowana bezpośrednio na deskach.

Mapa 9. Obszar wyznaczony do rewitalizacji w sołectwie Trybsz

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Geoportal

Teren wyznaczony do rewitalizacji leży w środkowej części miejscowości Trybsz i zajmuje powierzchnię 1,29 ha.

6. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Proces rewitalizacji w gminie Łapsze Niżne przyczynił się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz pozytywnie wpłynął na rozwój obszarów zdegradowanych zarówno w sferze społecznej, gospodarczej, jak i przestrzennej oraz przysłużył się zmniejszeniu problemów środowiskowych.

W efekcie utworzenia specjalistycznych instytucji wspierających dla osób wykluczonych, bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, możliwa jest reintegracja społeczna i zawodowa tej grupy.

Dostęp do profesjonalnego doradztwa oraz pomocy, zapewnia tym grupom możliwość ponownego włączenia się w różne obszary działalności społecznej.

Podjęte działania reintegracyjne służą nie tylko osobom mieszkającym na wyznaczonych obszarach zdegradowanych i w bezpośrednim ich sąsiedztwie, ale również wszystkim mieszkańcom Gminy, znajdującym się w trudnej sytuacji oraz ich rodzinom.

Zrewitalizowane przestrzenie publiczne w poszczególnych sołectwach dostosowane są do potrzeb różnych grup społecznych oraz zachęcają do swoistego otwarcia się na otoczenie – tzw. „wyjścia w domu”.

Gmina prowadzi także działania animujące lokalną społeczność (lokalne imprezy, uroczystości), w tym przede wszystkim zapewniające integrację międzypokoleniową. Sprzyja to tworzeniu więzi sąsiedzkich i samodzielnego rozwiązywania zaistniałych problemów przez mieszkańców poprzez samopomoc sąsiedzką i integrowanie w kierunku realizacji wspólnych projektów.

W przestrzeni rewitalizacyjnej i w najbliższym otoczeniu, w centrach miejscowości oraz w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych rozwija się także mikro przedsiębiorczość – powstają m.in. **innowacyjne gospodarstwa agroturystyczne o coraz wyższym standardzie obsługi i jakości, coraz lepsza prywatna baza noclegowa, małe lokale gastronomiczne, komercyjna oferta rekreacyjna i kulturalna** itp. W związku z powyższym mieszkańcy w każdym wieku mają możliwość zaspokojenia swoich potrzeb oraz rozwijania pasji i zainteresowań.

Poniżej zaprezentowano wizję rewitalizacji – tj. opis stanu obszaru rewitalizowanego gminy Łapsze Niżne w perspektywie roku 2023 i latach następnych.

Wypracowano ją z jednej strony w oparciu o prace warsztatowe i deklarowane aspiracje lokalnej wspólnoty, nie zapominając także o wizji rozwoju całej gminy definiowanej na poziomie obowiązującej strategii gminy.

Podejście takie zapewnia spójność obu dokumentów strategicznych już na poziomie wizji i gwarantuje, iż deklarowane cele są zbieżne w myśleniu o rozwoju obszaru i w sposób zintegrowany i kompleksowy przyczyniać się będą do poprawy jakości życia mieszkańców gminy Łapsze Niżne.

Wizję *stanu obszaru rewitalizowanego i najbliższego otoczenia w 2023 roku* sformułowano w sposób następujący:

Obszar rewitalizacji gminy Łapsze Niżne to miejsce, które stwarza atrakcyjne warunki do życia i pracy dla swoich mieszkańców, dzięki rozwiniętej gospodarce wykorzystującej położenie, lokalne zasoby, kulturę Podhala, czyste środowisko i dobrze rozwiniętą podstawową infrastrukturę oraz budującym swoją przyszłość na fundamencie wielowiekowego dziedzictwa i kultury z zachowaniem rozwoju zrównoważonego.

Nadrzędnym celem podejmowanych działań – w perspektywie kilku najbliższych lat – jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy Łapsze Niżne, powstrzymanie degradacji terenów znajdujących się w gorszym położeniu oraz przywrócenie miejscom wskazanym przez lokalną społeczność, jako obszar wymagający rewitalizacji, ich pierwotnych – ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju – funkcji.

Będzie się to odbywać poprzez szereg mniejszych i większych projektów, zarówno infrastrukturalnych, jak i „miękkich”, realizowanych w równej mierze przez samorząd i instytucje publiczne, jak i przez organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców i innych interesariuszy rozwoju lokalnego.

Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom i organizującą aktywność lokalnej społeczności jest wyprowadzenie wskazanego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały ich degradację.

Cele, kierunki interwencji oraz konkretne zadania rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanych terenów we wszystkich pięciu aspektach:

- **społecznym** – poprzez zapobieganie patologiom społecznym – przestępczości, marginalizacji, wykluczeniu, ale też przeciwdziałaniu zmianom demograficznym, odbudowywaniu więzi społecznych i rodzinnych, wyrównywaniu szans rozwojowych dzieci i dorosłych z mniejszych i peryferyjnych ośrodków w stosunku do osób z obszarów lepiej zurbanizowanych, a poprzez to lepiej wyposażonych w infrastrukturę o charakterze społecznym. Niezwykłą wagę przykładana się także w tych procesach do rozwijania i wzmacniania trzeciego sektora, a poprzez to budowania społeczeństwa obywatelskiego;
- **gospodarczym** – poprzez stwarzanie warunków do tworzenia nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, lokowanie na obszarze zdegradowanym nowych przedsiębiorstw;
- **przestrzenno-funkcjonalnym** – w tym zachowania dziedzictwa kulturowego przez remonty, modernizację i konserwację zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej oraz poprawa środowiska naturalnego i promocja OZE;
- **technicznym** – poprzez dbałość o podstawową infrastrukturę techniczną (wodociągi,

kanalizacja, drogi) – jako elementu zwiększającego atrakcyjność zamieszkania i w pewnym stopniu ograniczającego odpływ ludności, a także jeden z najważniejszych czynników lokalizacji przedsiębiorstw - oraz poprawę stanu technicznego zarówno budynków prywatnych, jak i komunalnych;

- **środowiskowym** – przede wszystkim poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego, dbałość o tereny zielone na zurbanizowanych obszarach i wdrażanie koncepcji rozwoju zrównoważonego, która ma zapewnić zaspokojenie potrzeb społeczności, z uwzględnieniem przyszłych pokoleń i priorytetowym znaczeniem zachowania, odtworzenia i rozwijania środowiska przyrodniczego i kultury Podhala.

Gmina Łapsze Niżne konsekwentnie prowadzi politykę „zielonej gminy”, pokazując mieszkańcom skutki, jakie niesie za sobą zanieczyszczenie środowiska, promując nowoczesne rozwiązania w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz krzewiąc wśród najmłodszych postawy proekologiczne.

Wszystko to przyczynia się do zrównoważonego rozwoju Gminy i rozwiązania problemów społecznych, zdiagnozowanych na jej obszarze.

7. Cele Rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023 wyznaczone zostały trzy główne Cele Rewitalizacji i są to:

Wykres: Cele strategiczne Gminnego Programu Rewitalizacji

Cel strategiczny 1

- Integracja społeczna i zawodowa mieszkańców gminy Łapsze Niżne

Cel strategiczny 2

- Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, służących zaspokojeniu potrzeb mieszkańców i oczekiwaniom turystów

Cel strategiczny 3

- Zapewnienie wysokiej jakości środowiska naturalnego poprzez zachowanie rozwoju zrównoważonego

Wyznaczone cele rewitalizacji gminy Łapsze Niżne są ściśle ze sobą powiązane, a wyznaczone w ramach ich realizacji zadania charakteryzują się komplementarnością, dzięki czemu cały Program wykazuje się spójnością i sprzyja osiągnięciu wizji stanu docelowego dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023.

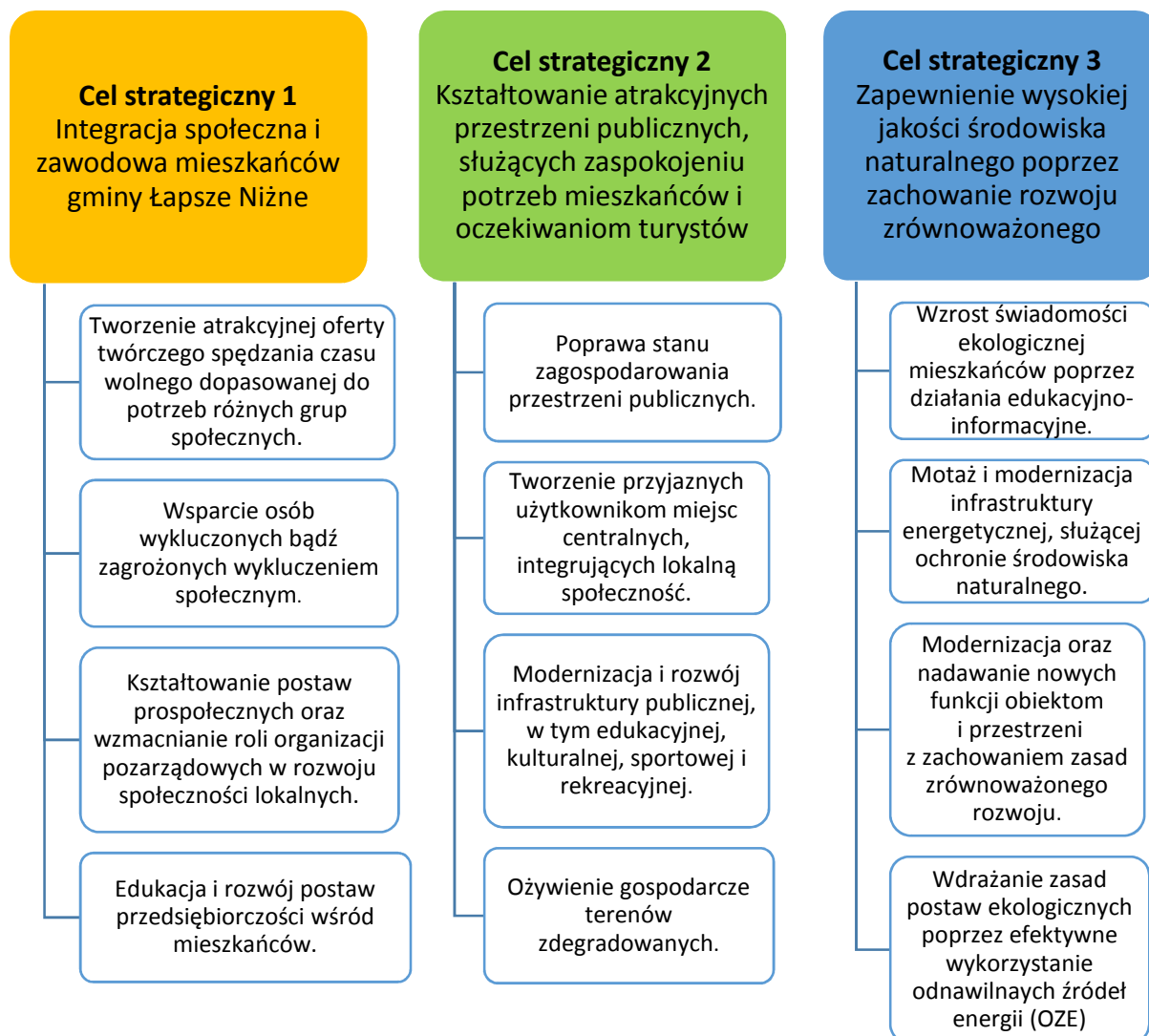
Wyznaczone cele rewitalizacji oraz kierunki interwencji odpowiadają wcześniej zidentyfikowanym potrzebom i służą eliminacji, bądź ograniczeniu negatywnych zjawisk na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Głównym celem działań rewitalizacyjnych przewidzianych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne jest **ograniczenie skali występowania negatywnych zjawisk i procesów na obszarze rewitalizacji w gminie Łapsze Niżne oraz wzmocnienie wewnętrznego potencjału tego obszaru w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju całej Gminy.**

Powyższy cel główny realizowany będzie poprzez trzy (wskazane wyżej) cele strategiczne, obejmujące wszystkie sfery procesu rewitalizacji (tj. społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową). Osiągnięcie celów strategicznych nastąpi poprzez realizację celów szczegółowych i kierunkowe działania rewitalizacyjne, dzięki którym negatywne zjawiska zostaną znacznie ograniczone lub całkowicie wyeliminowane.

Wykres: Kierunki działań celów strategicznych Gminnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

8. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

8.1. Lista Planowanych Przedsięwzięć Rewitalizacyjnych

Poniżej zaprezentowano wszystkie przedsięwzięcia podstawowe, które zaplanowano do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016-2023.

Jest to szczegółowy opis każdego z tych przedsięwzięć w poszczególnych kartach zadania.

8.1.1. Lista zadań podstawowych

W podrozdziale tym znajdują się zadania, które uznano, za zadania priorytetowe do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji.

Projekty te powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności.

Miejscowość /obszar	Podobszar Niedzica
Nazwa zadania	Centrum Gminy – Rynek w Niedzicy tętniący życiem
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Brak miejsca centralnego, przestrzeni publicznej, która nadawałaby miejscowości charakteru centrotwórczego, przyciągającego swoją ofertą mieszkańców, zachęcała do integracji i spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu, w wybrany dzień tygodnia byłaby miejscem do handlu lokalnymi wyrobami
Zakres proponowanych prac/działań	Przeprowadzenie konkursu studenckiego na formę przestrzeni publicznej, opracowania projektu zagospodarowania terenu, przeprowadzenie prac budowlanych, miejsce spotkań i integracji mieszkańców – realizacja elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, lampy) i zieleni ozdobnej; miejsce aktywności sportowej i rekreacyjnej mieszkańców – siłownia zewnętrzna, sztuczna ścianka wspinaczkowa, tzw. ostaniec publiczny – z możliwością uprawiania i ćwiczenia wspinaczki, miejsce rozwoju gospodarczego – powstanie zadaszzonego miejsca targowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą
Efekt zadania/projektu	Mieszkańcy chętnie korzystają ze zrewitalizowanej przestrzeni publicznej. Oferta dostosowana do różnych grup wiekowych odbiorów pozwala także na wzajemną integrację mieszkańców oraz ich rozwój społeczny. Projekt wspiera lokalną przedsiębiorczość i pozwala na wypromowanie i sprzedaż produktów lokalnych.
Kwota szacunkowa	950 000 zł Możliwość dofinansowania operacji w ramach PROW do 75 % KK.
Okres realizacji	2017-2019

Miejscowość /obszar	Podobszar Falsztyn – plac szkolny
Nazwa zadania	Budowa boiska wielofunkcyjnego
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Działka zaniedbana i niewykorzystana.
Zakres proponowanych prac/działań	- budowa boiska wielofunkcyjnego, - realizacja siłowni zewnętrznej, - rozbudowa i doposażenie placu zabaw, - budowa sceny – muszli koncertowej
Efekt zadania/projektu	Na dużej przestrzeni mogą spotykać się mieszkańcy wsi zarówno dzieci jak i starsi. Boisko wyposażone jest w odpowiednią infrastrukturę.
Kwota szacunkowa	500 000 zł
Okres realizacji	2017-2018

Miejscowość /obszar	Podobszar Łapszanka
Nazwa zadania	Stworzenie bazy sportowej. Bieżąca modernizacja budynku. Utworzenie ciągu komunikacji szkoły.
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Obecnie pobocze ma wysokie zbocza, teren jest zaniedbany.
Zakres proponowanych prac/działań	- przebudowa chodnika, - zamontowana wiata, - budowa boiska – ogrodzenia, - budowa trybun
Efekt zadania/projektu	Mieszkańcy Łapszanki mogą spotykać się z młodzieżą. Powstaną ciągi piesze umożliwiające poruszanie się mieszkańców pomiędzy kościołem i szkołą oraz boiskiem sportowym
Kwota szacunkowa	150 000 zł boisko 800 000 zł chodnik
Okres realizacji	2018-2022

Miejscowość /obszar	Podobszar Trybsz
Nazwa zadania	Rewitalizacja – Centrum Integracji Społecznej
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Działka znajduje się przy drodze głównej, niedaleko remizy OSP. Działka ta jest gminna. Znajduje się tam pustostan i ani działka ani budynek nie jest wykorzystany, są to pozostałości po skupie
Zakres proponowanych prac/działań	- zagospodarowanie zielenią z elementami architektury (ławki, stoły, kosze), - budowa i wyposażenie placu zabaw i ścianki wspinaczkowej, - przebudowa budynku i zaplecza: toalety, świetlica, scena do występów,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023

	- budowa zadaszonych miejsc spotkań – wiaty (muszli koncertowej), - zagospodarowanie terenu projekt studenci
Efekt zadania/projektu	Miejscowość Trybisz posiada przestrzeń centralną, w której mogą się spotykać mieszkańcy. Plac zabaw dla najmłodszych, a zagospodarowanie zielenią będzie odpoczynkiem dla dorosłych i nie tylko. Wszyscy będą się integrować, miejsce w centrum wsi niedaleko OSP i kościoła.
Kwota szacunkowa	300 000 zł – 500 000 zł
Okres realizacji	2017-2019

Miejscowość /obszar	Podobszar Trybisz
Nazwa zadania	Boisko sportowe – Centrum Aktywizacji Sportowej
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Obecnie działka jest wykorzystywana jako boisko LZS. Teren jest zaniedbany, bo nie ogrodzony, bez zaplecza socjalnego, bez swobodnego dostępu mieszkańców, bez miejsc dla widzów.
Zakres proponowanych prac/działań	- rozbudowa boiska „Pod Łazem” - utworzenie zaplecza wraz z sanitariatem, - budowa wiaty, budowa kładki i dojścia do boiska, - utworzenie miejsc siedzących dla widzów, - ogrodzenie terenu
Efekt zadania/projektu	Aktywizacja sportowa mieszkańców poprzez stworzenie centrum aktywności.
Kwota szacunkowa	400 000,00 zł
Okres realizacji	2017-2019

Miejscowość /obszar	Podobszar Frydman
Nazwa zadania	Ciąg komunikacyjny łączący ulice i osiedla
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Stan istniejący: ścieżka po terenie zielonym. Nie istniejący ciek wodny.
Zakres proponowanych prac/działań	Zadanie polega na utwardzeniu i wykonaniu chodnika.
Efekt zadania/projektu	Połączenie ośrodka zdrowia, przedszkola i WOK z centrum wsi.
Kwota szacunkowa	150 000 zł
Okres realizacji	2017-2022

Miejscowość /obszar	Podobszar Niedzica
Nazwa zadania	Dom Seniora (Dom SW)
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Obecnie budynek jest niezagospodarowany w dużej części zniszczony.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023

Zakres proponowanych prac/działań	Wymaga remontu. Wymiany dachu, okien, drzwi, elewacji.
Efekt zadania/projektu	Efektem będzie: - dostęp do infrastruktury kulturalnej, - integracja środowiska seniorów z całej gminy
Kwota szacunkowa	900 000 zł
Okres realizacji	2017-2018

Miejscowość /obszar	Podobszar Niedzica – budynki dawnej poczty, SKR, Gromadzkiej Rady Narodowej
Nazwa zadania	Klub Seniora (dom SW), miejsce integracji międzypokoleniowej mieszkańców Niedzicy
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Obiekt w dużej części zniszczony. Niedostateczna ilość miejsc dla osób starszych.
Zakres proponowanych prac/działań	Remont lokalu wraz z likwidacją barier architektonicznych. Aranżacja lokalu na Klub Seniora. Droga wjazdowa. Wyposażenie lokalu. Uporządkowanie terenu przed budynkiem (trawnik, kwiaty, klomb kwiatowy).
Efekt zadania/projektu	Efektem będzie: - dostęp do infrastruktury kulturalnej, - integracja środowiska seniorów z całej gminy - możliwość działania organizacji seniorów, prowadzenie zajęć, itp.
Kwota szacunkowa	700 000 zł SENIOR - WIGOR
Okres realizacji	2018-2020

Miejscowość /obszar	Podobszar Frydman
Nazwa zadania	Przygotowanie do stanu używalności piwnic winnych we Frydmanie
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	XIX wieczne piwnice winne mogą być atrakcją wsi.
Zakres proponowanych prac/działań	Docelowe organizowanie imprez naukowo kulturalnych wykonanie i remont połączeń wejść ciągu pieszego do ulicy. Wykonanie schodów, remont tynków
Efekt zadania/projektu	Odbudowanie austrowęgierskich piwnic i udostępnienie ich do celów naukowo - społecznych
Kwota szacunkowa	3 000 000 zł
Okres realizacji	2017-2022

Miejscowość /obszar	Podobszar Łapsze Niżne
Nazwa zadania	Budowa ogrodzenia placu gminnego z przeznaczeniem na plac zabaw

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023

Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Teren zachwaszczony, składnica drzewa i samochodów prywatnych
Zakres proponowanych prac/działań	Ogrodzenie wraz z wyposażeniem, piaskownica, zjeżdżalnia, itp.
Efekt zadania/projektu	Możliwość spotkania mieszkańców, matek z dziećmi dla spędzania czasu i wypoczynku
Kwota szacunkowa	200 000 zł
Okres realizacji	2017

Miejscowość /obszar	Podobszar Niedzica
Nazwa zadania	Dom Strażaka – miejsce rekreacyjno – integracyjno – kulturalne w Niedzicy
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Dom strażak wymaga gruntownego remontu zewnątrz jak i wewnątrz budynku. Jest to miejsce, w którym często mieszkańcy się spotykają. W budynku odbywają się różne zebrania (np. wiejskie, sołeckie, członków ,Ochotniczej Straży Pożarnej), a także spotkania o charakterze artystycznym (np. robienie dekoracji bożonarodzeniowych i wielkanocnych przez dzieci i młodzież) i integracyjnym (np. Dzień Kobiet, zabawa karnawałowa, Dzień Babci i Dziadka itp.)
Zakres proponowanych prac/działań	Przebudowa Domu Strażaka przewiduje wykonanie min.: przebudowy dachu, remontu instalacji wewnętrznej, remontu kotłowni, wymiany drzwi zewnętrznych oraz ocieplenia elewacji, wyposażenie: zakup sprzętu i urządzeń z przeznaczeniem na miejsce spotkań, zebrań sołeckich, szkoleń, zebrań informacyjnych, wydarzeń kulturalnych oraz zagospodarowanie i urządzenie otoczenia budynku .
Efekt zadania/projektu	aktywizacja i integracja mieszkańców poprzez remont i udostępnienie obiektu dla mieszkańców Niedzicy. Realizacja tej operacji pozwoliła na dostosowanie obiektu do potrzeb mieszkańców gdyż jest to miejsce, w którym często się spotykają.
Kwota szacunkowa	800 000 -1 000 000zł
Okres realizacji	2017-2020

Miejscowość /obszar	Podobszar Łapsze Wyżne
Nazwa zadania	Wielofunkcyjna przestrzeń rekreacyjno-integracyjna dla mieszkańców miejscowości Łapsze Wyżne
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	W miejscowości Łapsze Wyżne systematycznie wzrasta liczba ludności. Są to także nowi, napływowi mieszkańcy. Niestety w miejscowości oraz zauważalny jest brak

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023

	infrastruktury społecznej, co utrudnia integrację oraz wzmacnianie więzi społecznych.
Zakres proponowanych prac/działań	<ul style="list-style-type: none"> – boiska wielofunkcyjnego z trybunami – budowa ciągu pieszego łączącego centrum miejscowości z obiektami rekreacyjnymi – realizacja siłowni zewnętrznej, – budowa i wyposażenie placu zabaw dla dzieci ogólnodostępnego, – zagospodarowanie terenu z elementami małej architektury (ławki, kosze, stoły), – budowa zadaszzonego miejsca spotkań - wiaty (muszli koncertowej) – utwardzenie placu przed boiskiem
Efekt zadania/projektu	Miejscowość Łapsze Wyżne posiada przestrzeń centralną, w której mogą spotykać się mieszkańcy w każdym wieku i korzystać z oferty rekreacyjnej. Boisko sportowe wyposażone jest w odpowiednią infrastrukturę, dodatkowo istnieje otwarty plac zabaw dla najmłodszych i siłownie zewnętrzne. Cały kompleks rekreacyjno-sportowy stanowi miejsce integracji i rekreacji międzypokoleniowej oraz dziedzictwa kulturowego Podhala.
Kwota szacunkowa	800 000 zł
Okres realizacji	2017-2018

Miejscowość /obszar	Podobszar Łapsze Wyżne
Nazwa zadania	Budowa ciągów komunikacyjnych pieszo-rowerowych w Łapszach Wyżnych
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	W miejscowości Łapsze Wyżne systematycznie wzrasta liczba ludności. Są to także nowi, napływowi mieszkańcy. Niestety w miejscowości oraz zauważalny jest brak infrastruktury komunikacji pieszej i rowerowej.
Zakres proponowanych prac/działań	<ul style="list-style-type: none"> – budowa chodnika – budowa ścieżki pieszo-rowerowej
Efekt zadania/projektu	Miejscowość Łapsze Wyżne posiada ciągi komunikacyjne poprawiające bezpieczeństwo i komfort codziennego życia.
Kwota szacunkowa	1 200 000 zł
Okres realizacji	2017-2018

Miejscowość /obszar	Wszystkie podobszary rewitalizacji
Nazwa zadania	Inkubator przedsiębiorczości

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023

Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Badania wykazały, iż wartość wskaźnika przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy Łąpsze Niżne jest niższa niż przeciętnie w województwie. W Gminie nie funkcjonuje też aktualnie miejsce, w którym mieszkańcy mogliby zasięgnąć fachowej porady dotyczącej założenia i prowadzenia działalności.
Zakres proponowanych prac/działań	– Utworzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla przedsiębiorców. – Organizacja szkoleń dla mieszkańców w zakresie zakładania własnych firm. – Usługi księgowo i wsparcie coachingowe dla przedsiębiorstw.
Efekt zadania/projektu	Zadanie przyczyni się do wzrostu poziomu przedsiębiorczości mieszkańców. Ci z mieszkańców, którzy chcą założyć własną firmę, mają ciekawy pomysł na biznes, będą mieli miejsce, w którym będzie możliwość zasięgnięcia opinii i uzyskania porad w tej kwestii. Wszystko to przyczyni się do rozwoju gospodarczego Gminy.
Kwota szacunkowa	80 000 zł Możliwe finansowanie w udziale 75-100% ze środków Pomocy Technicznej 2014-2020 poprzez podmiot akredytowany
Okres realizacji	2017-2022

Miejscowość /obszar	Wszystkie obszary rewitalizacji w których istnieją Szkoły
Nazwa zadania	Gminne Laboratorium Młodego Ekologa – promowanie zachowań proekologicznych wśród uczniów szkół
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Gmina Łąpsze Niżne posiada ogromne walory przyrodnicze. Jej dotychczasowy rozwój jest oparty na poszanowaniu przyrody. Jednakże, ze względu na wzrost presji antropogenicznej (trendy suburbanizacyjne) stan środowiska, w tym przede wszystkim powietrza, ulega pogorszeniu, szczególnie w okresie zimowym – sezonie grzewczym. Dlatego też uznaje się, iż konieczne jest prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie edukacji ekologicznej.
Zakres proponowanych prac/działań	– Opracowanie programu edukacyjnego dla różnych grup wiekowych (klasy I-III, IV – VI, Gimnazjum). – Przeszkolenie nauczycieli. – Wdrożenie programu w szkołach. Przykładowy zakres tematyczny: – Czysta woda – budowanie filtrów do wody. – Jak długo żyją śmieci – jak ważna jest segregacja. – Słońce, które daje prąd – alternatywne źródła energii.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023

Efekt zadania/projektu	Uczniowie rozumieją istotę oraz sens zachowań ekologicznych. Wiedzą, że to, jak będą postępować może przyczynić się do albo do poprawy środowiska przyrodniczego w otoczeniu. Poczują się odpowiedzialni oraz będą troszczyć się o najbliższe otoczenie.
Kwota szacunkowa	100 000 zł. Możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Krakowie w ramach edukacji ekologicznej do 80% KK zadania
Okres realizacji	2017-2022

Miejscowość /obszar	Podobszar Frydman
Nazwa zadania	Rozbudowa centrum rekreacji we Frydmanie
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Stan istniejący: obecnie centrum jest ukończone w ok 75 %.
Zakres proponowanych prac/działań	Zadanie polega na utworzenie bezpiecznego i funkcyjnego placu zabaw
Efekt zadania/projektu	Zapewnienie spędzenia wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
Kwota szacunkowa	200 000 zł
Okres realizacji	2017

Miejscowość /obszar	Podobszar Falsztyn – teren byłego Dworku
Nazwa zadania	Wielofunkcyjna przestrzeń rekreacyjno-integracyjna dla mieszkańców wsi Falsztyn
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	W miejscowości wzrasta liczba mieszkańców i turystów. Brak infrastruktury społecznej utrudnia integrację oraz wzmacnianie więzi społecznych. Działka jest obecnie niezagospodarowana.
Zakres proponowanych prac/działań	- zagospodarowanie terenu z elementami małej architektury - budowa zadaszonych miejsc spotkań , zieleni urządzonej - budowa chodnika łączącego centrum rekreacyjne z boiskiem sportowym
Efekt zadania/projektu	Kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy stanowi miejsce integracji i rekreacji międzypokoleniowej.
Kwota szacunkowa	300 000 zł
Okres realizacji	2017-2018

Miejscowość /obszar	Podobszar Łąpsze Wyżne
Nazwa zadania	Budowa parkingu koło kościoła
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Zatory komunikacyjne na ul. Floriana i drodze powiatowej

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023

Zakres proponowanych prac/działań	– wyprofilowanie i wzmocnienie podbudowy – ułożenie krawężnika oporowego – ułożenie kostki
Efekt zadania/projektu	Wykonany parking wyeliminuje uciążliwe parkowanie na ul. Floriana i drodze powiatowej
Kwota szacunkowa	100 000 zł
Okres realizacji	2018-2019

Miejscowość /obszar	Podobszar Łapsze Wyżne
Nazwa zadania	Budowa Sali gimnastycznej wraz z wykonaniem remontu stropu i dachu na szkole
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Wykonaniem remontu stropu i dachu na szkole wynika z zaleceń inspektora nadzoru oraz potrzeb sportowych uczniów
Zakres proponowanych prac/działań	– budowa Sali gimnastycznej – remont stropu – remont dachu na szkole Jest gotowy projekt budowlany
Efekt zadania/projektu	Wyrównanie poziomu kultury fizycznej w stosunku do szkół posiadających sale gimnastyczne przy obiektach edukacyjnych
Kwota szacunkowa	1 000 000 zł
Okres realizacji	2017-2018

Miejscowość /obszar	Podobszar Kacwin
Nazwa zadania	Wielofunkcyjna przestrzeń edukacyjno-rekreacyjna dla mieszkańców Kacwina
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	W miejscowości wzrasta liczba mieszkańców w tym dzieci w wieku szkolnym. Brak miejsc oraz klas w szkole. Brak zaplecza.
Zakres proponowanych prac/działań	- dobudowa klas w ZPO Kacwin - budowa boiska wielofunkcyjnego - budowa siłowni zewnętrznej
Efekt zadania/projektu	Kompleks zapewni właściwy odstęp do infrastruktury edukacyjnej i sportowej.
Kwota szacunkowa	1 200 000 zł
Okres realizacji	2018-2019

Miejscowość /obszar	Podobszar Niedzica – Zamek
Nazwa zadania	Rewitalizacja infrastruktury turystycznej byłego WDW (Wojskowego Domu Wypoczynkowego)

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023

Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Kilkanaście domków letniskowych jest w złym stanie technicznym co powodują spadek turystyki wodnej w regionie. Zamknięte obiekty powodują niedobór miejsc noclegowych.
Zakres proponowanych prac/działań	Remontu budynków wraz z budynkiem stołówki Organizacja nowego kompleksu
Efekt zadania/projektu	Miejsca pracy, miejsca noclegowa, atrakcja turystyczna
Kwota szacunkowa	1, 5 mln zł
Okres realizacji	2018-2022

Miejscowość /obszar	Podobszar Niedzica – Zamek
Nazwa zadania	Organizacja miejsc postojowych
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Znaczny ruch turystyczny, brak miejsc do parkowania.
Zakres proponowanych prac/działań	– wyprofilowanie i wzmocnienie podbudowy – ułożenie krawężnika oporowego – nawierzchnia miejsc postojowych
Efekt zadania/projektu	Miejsca pracy, rozwiązane problemy komunikacyjne i logistyczne
Kwota szacunkowa	600 000 zł
Okres realizacji	2016-2020

Miejscowość /obszar	Podobszar Niedzica – Zamek
Nazwa zadania	Zagospodarowanie turystyczno - rekreacyjne plaży
Stan istniejący/zidentyfikowany problem	Teren nad jeziorem miejscami nie zagospodarowany, zakrzaczony
Zakres proponowanych prac/działań	- uregulowanie i urządzenie plaży - boisko sportowe i kort tenisowy - siłownia polowa (zewnątrzna)
Efekt zadania/projektu	Infrastruktura czasu wolnego dla mieszkańców, atrakcje dla turystów
Kwota szacunkowa	900 000 zł
Okres realizacji	2016-2022

Źródło: Opracowanie warsztatowe

8.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poza szczegółowo opisanymi powyżej projektami podstawowymi, w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne przewidziana jest również możliwość realizacji innych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Należy mieć na uwadze, że na chwilę obecną trudno jest zidentyfikować jednoznacznie wszystkie potrzeby mieszkańców. Mogą się one bowiem zmieniać na przestrzeni funkcjonowania Programu, także ze względu na realizację wpisanych do dokumentu działań.

Aby Gminny Program Rewitalizacji był elastyczny i mógł reagować na zmieniające się potrzeby mieszkańców, poniżej zaprezentowano zakres tematyczny projektów, które będą mogły być podejmowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji i być ujmowane w zadaniach rewitalizacyjnych Interesariuszy w budżetach lat przyszłych:

- wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- aktywizacja i integracja społeczna seniorów;
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców,
- przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców;
- promowanie przedsiębiorczości, podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym podejmowanie działań sprzyjających tworzeniu nowych firm i rozwoju kompetencji przedsiębiorczości mieszkańców;
- wsparcie przedsiębiorczości społecznej;
- poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej;
- poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych,
- zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie stopnia ich udziału w życiu publicznym,
- rozwój nowych przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu potrzeb społecznych;
- ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i ich udostępnianie na cele społeczne i gospodarcze;
- ochrona środowiska przyrodniczego (zwłaszcza zaś powietrza atmosferycznego),
- poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej oraz zasobów mieszkaniowych;
- poprawa jakości i dostępności do infrastruktury społecznej i zdrowotnej dla mieszkańców terenów zdegradowanych,
- organizacja przestrzeni Gminy publicznej w kierunku jej turystycznego wykorzystania oraz podnoszenia i wyeksponowania walorów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Podhala.

9. Zapewnienie komplementarności działań

Komplementarność jest jednym z ważnych aspektów Programu Rewitalizacji. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować może lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* z dnia 03.07.2015 r. uznało, iż wymogiem niezbędnym do uwzględnienia przy opracowaniu programów rewitalizacji jest zapewnienie komplementarności w pięciu aspektach. Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Łąpsze Niżne jest zgodny z tym wymogiem:

A. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne została zapewniona dzięki skupieniu projektów wybranych do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji i obszar zdegradowany w Gminie zostały wyznaczone po przeprowadzeniu wielowątkowej analizy problemów społecznych i innych problemów im towarzyszących.

Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne skupiają się na poszczególnych podobszarach rewitalizacji i są odpowiedziami na główne problemy, zdiagnozowanymi w trakcie opracowywania diagnozy. Przedsięwzięte projekty pozwolą zatem na przeciwdziałanie problemom zaistniałym na wyznaczonych obszarach, ale także przyczynią się do rozwoju całej Gminy.

B. Komplementarność problemowa

Zadania wpisane do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne charakteryzują się także komplementarnością problemową, co oznacza, iż wybrane do realizacji projekty odpowiadają na różne problemy społeczne. Przede wszystkim istotne jest przeciwdziałanie problemom społecznym, w tym przede wszystkim przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu. **Dlatego też jednym z głównych projektów rewitalizacyjnych jest adaptacja istniejącego budynku Domu Strażaka - miejsce integracji międzypokoleniowej mieszkańców Niedzicy.** Modernizacja budynku pozwoli z jednej strony wykorzystać nieużywany budynek, stanowiący zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców na obiekt od lat oczekiwany przez lokalną społeczność kilku sąsiednich sołectw, a działania tam podejmowane będą adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb. Co więcej budynek ma być ogrzewany za pomocą nowoczesnych i ekologicznych technologii, wykazując równocześnie walor edukacyjny dla mieszkańców (możliwość poznania odnawialnych źródeł energii, możliwych do wykorzystania w domach jednorodzinnych). Tym samym gmina Łąpsze Niżne będzie promować postawy ekologiczne, wzmacniając tym samym swój potencjał turystyczno-rekreacyjny i wypoczynkowy. Dodatkowo gmina Łąpsze Niżne w swoich działaniach będzie skupiać się na projektach wzmacniających integrację i solidarność społeczną tworząc zarówno miejsca

(aktywne zagospodarowanie i wykorzystanie przestrzeni publicznej, itp.) jak i ofertę do spędzania czasu wolnego wspólnie przez różne grupy mieszkańców.

C. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne odpowiada Operator ds. Rewitalizacji. Jest to odpowiednio umocowana i wyznaczona osoba w komórce organizacyjnej funkcjonującej w ramach obecnych struktur Urzędu Gminy. Umieszczenie Operatora ds. Rewitalizacji w ramach obecnych struktur administracyjnych zapewni skuteczne zarządzanie programem oraz pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji polityk publicznych. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Operator ds. Rewitalizacji będzie pełnił rolę wykonawczą i zarządczą programu, jednak w celu zapewnienia jak największej efektywności działań realizacja zadań zlecana będzie odpowiednim jednostkom i podmiotom, które posiadają ku temu jak najlepsze kompetencje, np. zadania społeczne będą realizowane przy współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

D. Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023 zwraca także uwagę na zachowanie ciągłości w polityce publicznej, prowadzonej przez Gminę. Sytuacja polityczna Gminy jest stabilna, a ryzyko zmiany celów i kierunków działania jest marginalne.

E. Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, które zostały zapisane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023 mają zapewnione finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą, w tym EFRR, EFS, FS, środki publiczne.

Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji.

10. Zintegrowane podejście Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne

Zintegrowane podejście Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne dotyczy następujących aspektów:

A. Zintegrowanie na poziomie zdiagnozowanych potrzeb i problemów oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Wszystkie zadania, zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne zostały opracowane po wcześniejszym zapoznaniu się z wynikami diagnozy potrzeb i potencjałów rozwojowych miasta oraz jego mieszkańców. Zasadniczo, każde zaplanowane w ramach niniejszego dokumentu zadanie pozwala na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom, które zostały wcześniej przeanalizowane.

B. Zintegrowanie na poziomie zastosowania różnych metod.

Dokument Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023 został wypracowany różnorodnymi metodami partycypacyjnymi, przy udziale szerokiego grona przedstawicieli grup interesariuszy (społecznych, gospodarczych, samorządowych). Proces włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych grup społecznych, został opisany w rozdziale 12 pn. *Mechanizmy włączenia mieszkańców przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji*. Proces partycypacji i konsultacji społecznych był tym samym zgodny z Ustawą o Rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

C. Zintegrowanie na poziomie różnych sektorów, partnerów.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne zakłada zintegrowane podejście na poziomie podmiotów realizujących założenia niniejszego Dokumentu. Przewidziane do realizacji przedsięwzięcia przewidują, bowiem współpracę partnerów wywodzących się z różnych sektorów, w tym m.in.:

- Sektor publiczny – Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
- Partnerzy gospodarczy – przedsiębiorcy, inwestorzy.
- Partnerzy społeczni – organizacje pozarządowe działające na różnych płaszczyznach – pomoc społeczna, kultura, edukacja, aktywizacja społeczna.

D. Zintegrowanie na poziomie zaplanowanych celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zaplanowane do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne przedsięwzięcia są kompleksowe, dzięki czemu, ich realizacja zapewni wypełnienie kilku kierunków działań (w ramach różnych celów strategicznych).

11. Ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji

11.1. Ramy finansowe Programu Rewitalizacji

Skuteczność oraz efektywność realizacji zadań, założonych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne jest w dużej mierze zależna od znalezienia odpowiednich źródeł finansowania tych przedsięwzięć. Zarówno Wytyczne Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 03.07.2015 roku, a także Ustawa o Rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku zakładają konieczność dywersyfikacji źródeł finansowania, co oznacza, iż do realizacji zadań powinno włączać się nie tylko środki publiczne (środki własne gminy, fundusze unijne, fundusze krajowe), ale także środki inwestorów prywatnych.

Wychodząc naprzeciw tym wymaganiom, w niniejszym rozdziale przedstawione zostaną ramy finansowe Programu, w tym także potencjalne, możliwe do wykorzystania źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Działania rewitalizacyjne, uwzględnione w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016-2023, obejmują zarówno zadania z listy przedsięwzięć podstawowych jak i pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja uzależniona została przede wszystkim od możliwości finansowych Gminy.

11.2. Potencjalne źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych

Głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych w latach 2014 – 2020 (z perspektywą do roku 2023) są środki w ramach funduszy europejskich wydatkowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 - 2020. Konieczne jest jednak zapewnienie komplementarności finansowania projektów realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji. W związku z powyższym konieczne jest zwrócenie uwagi na inne, możliwe do wykorzystania środki finansowe, w tym fundusze europejskie (np. PO WER, PO IŚ, PO PC), środki celowe będące w dyspozycji różnych Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) oraz inne środki regionalne i lokalne, w tym z budżetów JST czy środków prywatnych podmiotów, realizujących lub współrealizujących zadania w ramach programu.

Poniżej wymieniono potencjalne źródła finansowania umożliwiające finansowanie planowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych:

11.2.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020 będzie głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023. W ramach RPO przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą mogły być wspierane w Osi Priorytetowej XI. – Rewitalizacja Przestrzeni Regionalnej, której głównym celem jest ograniczenie problemów społecznych w gminie,

poprzez poprawę jakości życia mieszkańców oraz ożywienie gospodarcze i społeczne obszaru gminy.

Wspierane będą te działania inwestycyjne, które służą rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych, tj. :

- Przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne, obejmujące: obiekty rekreacyjne (np. boiska sportowe), obiekty wielofunkcyjne, w których łączone są różne funkcje społeczne (np. Centrum Integracji Społecznej, Klub Seniora, świetlice).
- Budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury.
- Zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja) przestrzeni publicznej na cele społeczne.

Potencjalnymi wnioskodawcami oraz grupami docelowymi projektów realizowanych w ramach Poddziałania 11.2 Odnowa obszarów wiejskich mogą być: jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia; jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną: instytucje kultury, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki, partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe) kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe parki narodowe i krajobrazowe, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne; inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; szkoły wyższe, przedsiębiorstwa oraz administracja rządowa.

Poza Poddziałaniem 11.2. (Odnowa obszarów wiejskich), w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020 przewidziano również preferencje dla projektów rewitalizacyjnych w ramach innych działań, którymi są:

VIII Rynek pracy

a. Aktywizacja zawodowa – zwiększenie poziomu zatrudnienia osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. osób powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych, osób niepełnosprawnych, osób o niskich kwalifikacjach oraz kobiet (projekty skierowane do osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy tzw. bezrobotni aktywni lub wymagający wsparcia, należący co najmniej do jednej z powyższych grup).

b. Aktywizacja zawodowa – zwiększenie poziomu zatrudnienia osób, które pełnią funkcje opiekuńcze nad dziećmi (projekty skierowane do osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy należących co najmniej do jednej w poniższych grup: osób powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych, osób niepełnosprawnych, osób o niskich kwalifikacjach, kobiety).

IX Region spójny społecznie

9.1 Aktywna integracja – aktywne włączanie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poprzez poprawę oraz wzmocnienie ich szans na zatrudnienie (projekty skierowane do osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które

w pierwszej kolejności wymagają aktywizacji społecznej oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym).

X Wiedza i kompetencje

10.1.5 Wsparcie uczniów zdolnych – podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw niezbędnych na rynku pracy oraz indywidualizacja podejścia w szczególności do uczniów o szczególnych potrzebach (oferty skierowane do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, w tym zawodowych oraz placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne; uczniów tych szkół i placówek, w szczególności ze specjalnymi potrzebami, w tym z niepełno sprawnościami; kadr tych szkół i placówek w tym nauczycieli przedmiotów ogólnych w szkołach i placówkach kształcenia zawodowego).

11.2.2. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020

Projekty zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne mogą zostać dofinansowane również w ramach środków z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, który w założeniu może być narzędziem działań rewitalizacyjnych.

Środki z Programu mogą być przeznaczone w obszarze celów tematycznych na konkretne priorytety zgodne z tymi ujętymi w projektach rewitalizacyjnych:

9. cel strategiczny: Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją:

- Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych
- Poprawa jakości życia ludności, jako efekt tych działań, stanowi integralny komponent koncepcji rozwoju zrównoważonego, do której program wnosi znaczący wkład.

Wsparcie kierowane jest m.in. zarówno do miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie, tj. mniejszych miast i **obszarów wiejskich** je otaczających, jak i innych miast regionalnych i subregionalnych, które stoją przed poważnymi wyzwaniami rozwojowymi związanymi z przywróceniem ich znaczenia w procesach rozwojowych.

Wsparcie obejmuje w szczególności interwencje związane z realizacją strategii niskoemisyjnych, w tym transportu publicznego, rewitalizację przestrzeni, uwzględniającą aspekty środowiskowe (poprzez działania dotyczące kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych, odnawialnych źródeł energii), ochronę środowiska, w tym gospodarkę wodno-kanalizacyjną, odpadową i rekultywację terenów zdegradowanych, kulturę i infrastrukturę zdrowotną, w szczególności związaną z systemem ratownictwa medycznego.

Ze względu zapisy demarkacyjne, dostępne i zasięg projektów - preferowane jest uczestnictwo w projektach partnerskich z innymi samorządami i przygotowanie zbiorczych projektów grupowych w konkurach grantowych w ramach ubiegania się o środki z **Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020**.

11.2.3. Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych

Zadania ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne a bezpośrednio związane z poprawą jakości i poziomu życia osób starszych mogą być współfinansowane przez **Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020**.

Program ten ma przyczyniać się do pełniejszego korzystania z potencjału społeczno-zawodowego osób starszych, aby mogły one pełnić rozmaite role społeczne w życiu publicznym. W swoich celach Program uwzględnia zróżnicowanie populacji osób starszych. Promuje więc działania mające na celu podtrzymywanie aktywności społecznej osób starszych oraz działania ukierunkowane na osoby o ograniczonej samodzielności przy uwzględnieniu ograniczeń wynikających z barier funkcjonalnych, na które narażone mogą być te osoby. Głównym celem Programu jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych, w którym to zawierają się następujące priorytety:

1) **Edukacja osób starszych**. Celem Priorytetu jest zwiększenie różnorodności oraz poprawa jakości oferty edukacyjnej dla osób starszych). W ramach priorytetu wspierane są działania obejmujące np. tworzenie ofert zajęć edukacyjnych i warsztatów o aktywnym starzeniu się, kształcenie opiekunów.

2) **Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz i międzypokoleniową**. Celem priorytetu jest tworzenie odpowiednich warunków dla integracji wewnątrzpokoleniowej, a także międzypokoleniowej osób starszych w oparciu o istniejącą infrastrukturę społeczną. W ramach priorytetu wspierane są projekty dotyczące m.in.: aktywności społecznej, fizycznej oraz turystyczno-rekreacyjnej osób starszych, działania angażujące różne pokolenia, przeciwdziałania e-wykluczeniu.

3) **Partycypacja społeczna osób starszych**. Celem priorytetu jest rozwój zróżnicowanych form aktywności społecznej osób starszych, w tym zwłaszcza ich partycypacji w życiu społecznym, procesach decyzyjnych i kształtowaniu polityk publicznych). W ramach tego priorytetu wspierane są projekty dotyczące m.in.: form aktywności osób starszych wobec społeczności lokalnych, aktywności wspierających uczestnictwo i integrację w życiu społecznym i publicznym, pomocy obywatelskiej.

4) **Usługi społeczne dla osób starszych (usługi zewnętrzne)**. Celem priorytetu jest zwiększenie stopnia dostępności oraz podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych, a także wspieranie różnych działań na rzecz samoorganizacji i samopomocy. W ramach tego priorytetu wspierane są projekty obejmujące m.in.: szkolenia dla wolontariuszy i opiekunów (z zakresu pomocy osobom starszym), wspieranie różnych form samopomocy, poprawę dostępności osób starszych do różnorodnych usług (m.in. opiekuńczych, kulturalnych, edukacyjnych, doradczych, sportowych i turystycznych).

Podmiotami, które mogą składać wnioski na realizację projektów są: **organizacje pozarządowe, osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej**, przepisów o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, **spółdzielnie socjalne**, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz **kluby sportowe, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego**.

11.2.4. Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Projekty przewidziane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne mogą zostać dofinansowane w ramach **Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego**. Źródłem finansowania zadań zaproponowanych w niniejszym dokumencie mogą być w szczególności następujące programy:

– **Program Rozwój infrastruktury kultury** (zasadniczym celem programu jest wsparcie infrastruktury oraz poprawa funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność kulturalną, domów kultury, jak również szkół i uczelni artystycznych). Projekty zaproponowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach priorytetów:

Priorytet 3. Infrastruktura domów kultury (Zasadniczym celem priorytetu jest zapewnienie optymalnych warunków dla działalności domów i ośrodków kultury oraz centrów kultury i sztuki w zakresie edukacji kulturalnej i animacji kultury poprzez modernizację i rozbudowę ich infrastruktury. Zadania możliwe do realizacji w ramach tego priorytetu to: prace budowlane, opracowywanie dokumentacji technicznej czy zakup wyposażenia niezbędnego dla realizacji celów statutowych. O wsparcie finansowe w ramach priorytetu mogą się ubiegać: **domy i ośrodki kultury** oraz **centra kultury i sztuki**.

– **Program Edukacja**. Zasadniczym celem Programu jest rozwijanie ekspresji twórczej i kreatywności, podnoszenie kompetencji artystycznych i medialnych. Projekty przewidziane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne mogą być finansowane z następujących priorytetów:

Priorytet 1. Edukacja kulturalna. Celem tego priorytetu jest wspieranie zadań z zakresu edukacji kulturalnej, ważnych dla rozwoju kapitału społecznego. Wsparcie finansowe kierowane będzie do dwóch rodzajów projektów: działań edukacyjno-animacyjnych, stymulujących kreatywność i aktywizujących twórczo uczestników reprezentujących wszystkie grupy wiekowe i społeczne oraz przedsięwzięć artystycznych dla dzieci i młodzieży, kształtujących potrzebę stałego uczestniczenia w życiu kulturalnym. W ramach priorytetu można ubiegać się o dofinansowanie wydarzeń artystycznych dla dzieci i młodzieży do 18 r. ż. (festiwali, koncertów, spektakli teatralnych) oraz zadań edukacyjno-kulturalnych (projektów rozwijających kreatywność i umiejętności twórcze

uczestników, zadań integracji międzypokoleniowej i społecznej). O dofinansowanie w ramach priorytetu mogą ubiegać się samorządowe instytucje kultury (z wyjątkiem instytucji współprowadzonych przez ministra i jednostki samorządu terytorialnego), organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne; podmioty prowadzące działalność gospodarczą.

– **Program Promocja literatury i czytelnictwa.**

Priorytet 4. Partnerstwo publiczno-społeczne. Celem Priorytetu 4. jest aktywizowanie lokalnych społeczności wokół bibliotek publicznych, jako ważnych instytucji kultury w gminach, a także wzmacnianie roli bibliotek publicznych jako miejsc integracji życia lokalnych społeczności. W ramach priorytetu można ubiegać się o dofinansowanie na rzecz organizowania i prowadzenie wolontariatu na rzecz biblioteki, organizację i prowadzenie działań aktywizujących lokalną społeczność wokół biblioteki. O dofinansowanie w ramach priorytetu mogą ubiegać się organizacje pozarządowe, będące podmiotami prawa polskiego, które nawiążą współpracę z biblioteką publiczną, poświadczoną umową określającą warunki współpracy umożliwiające realizację zadania.

11.2.5. Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020

Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020 jest kolejnym Programem, którego środki finansowe mogą wesprzeć działania rewitalizacyjne ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne. Program FIO jest programem rządowym, wspieranym ze środków budżetu państwa i adresowanym do podmiotów sektora pozarządowego (tzw. III sektora). Celem głównym Programu jest zwiększenie partycypacji obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne. W ramach Programu realizowane są cztery cele szczegółowe:

- 1) Zwiększenie możliwości obywateli w realizacji inicjatyw oddolnych poprzez wsparcie m.in. inicjatyw nieformalnych, samopomocowych czy wsparcie młodych organizacji pozarządowych.
- 2) Zwiększenie liczby obywateli angażujących się w inicjatywy lokalne oraz działania realizowane przez organizacje pozarządowe. W ramach tego celu wspierane są działania skierowane m.in. na: aktywizację obywateli w sprawach wspólnotowych, rozwijanie wolontariatu, aktywizację współpracy wspólnot lokalnych i organizacji publicznych, wspieranie aktywnych form integracji społecznej, a także rozwój przedsiębiorczości społecznej.
- 3) Wzrost poziomu partycypacji obywateli w sprawach publicznych. W zakresie tego celu wspierane są przedsięwzięcia dotyczące m.in. zwiększania wpływu obywateli na polityki publiczne, rozwijanie edukacji obywatelskiej i kompetencji społecznych, a także wspieranie tworzenia partnerstw i innych form współpracy służących aktywizacji obywateli i przekazywaniu im realizacji zadań publicznych.

4) Wzmocnienie potencjału sektora pozarządowego, w szczególności wzmocnienie potencjału organizacji federacyjnych. Tutaj dofinansowane są działania dotyczące wspierania działań o charakterze systemowym oraz wspomagane zwiększanie kompetencji organizacji społecznych.

11.2.6. Program Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Działania dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego oraz zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego, przewidziane do realizacji w ramach niniejszego dokumentu, mogą zostać dofinansowane ze środków **Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**. W kontekście zadań zaproponowanych w niniejszej Strategii szczególnie istotnymi źródłami finansowania wydaje się być program **Edukacja ekologiczna**. Głównym celem programu *Edukacja ekologiczna* jest „*podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju*”. W ramach tego programu wspierane są przedsięwzięcia edukacyjne dotyczące m.in.: kształtowania postaw społeczeństwa z wykorzystaniem tradycyjnych mediów i Internetu, aktywizacji społeczeństwa dla zrównoważonego rozwoju, wsparcia systemu edukacji w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, a także budowy, rozbudowy, remontu i wyposażenia obiektów infrastruktury służących edukacji ekologicznej.

11.2.7. Programy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Działania dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego oraz zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego, oszczędności energii, ochrony powietrza - przewidziane do realizacji w ramach niniejszego dokumentu, mogą zostać dofinansowane również ze środków **Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie**.

W kontekście zadań zaproponowanych w niniejszym Programie Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne szczególnie istotnymi źródłami finansowania wydają się być następujące Programy Funduszu:

A. Systemowe finansowanie poprzez dotacje

- likwidacja niskiej emisji rozumiana jako wymiana kotłów, palenisk węglowych na gazowe, olejowe, pompy ciepła, podłączenie do sieci ciepłowniczej (w tym geotermalnej) lub wymiana ogrzewania na elektryczne w budynkach użyteczności publicznej – m.in. w obiektach sportowych, strażnicach OSP, placówkach świadczących całodobową lub dzienną pomoc osobom, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu – dotacja do 30% KK
- budowa lub rozbudowa punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) –dotacja do 20% KK
- działalność związana z profilaktyką zdrowotną dzieci na obszarach szczególnej ochrony środowiska, na których występują przekroczenia norm zanieczyszczeń – dotacja do 20% KK

- zadania związane z utrzymaniem form ochrony przyrody oraz na zadrzewianie, zakrzewianie i urządzenie terenów zielonych – dotacja do 30% KK
- zadania nieinwestycyjne - dotacja do 30% KK, w tym na edukację ekologiczną - dotacja do 40% KK

B. Systemowe finansowanie poprzez pożyczki

- Wszelkie dziedziny zgodne z zasadami Funduszu
- W przypadku zgodności realizacji projektu zgodnie z zasadami Funduszu i zawartej umowy na wniosek Beneficjenta, Fundusz może umorzyć pożyczkę do wysokości:
  - 40% kwoty wykorzystanej pożyczki na zadania związane z ochroną wód, ochroną powietrza – w przypadku zmiany rodzaju paliwa i na zadania dotyczące zastosowania odnawialnych źródeł energii, z wyjątkiem zadań dotyczących inwestycji z zastosowaniem paneli fotowoltaicznych lub kolektorów słonecznych (w roku 2016 - 45%),
  - 30% kwoty wykorzystanej pożyczki w przypadku realizacji pozostałych zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych (w roku 2016 - 35%),
  - 20% kwoty wykorzystanej pożyczki w przypadku realizacji zadań dotyczących inwestycji z zastosowaniem paneli fotowoltaicznych do produkcji energii elektrycznej na własny użytek - pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych efektów (w roku 2016 - 40%).

C. Konkursowe

a) Program Priorytetowy - Edukacja Ekologiczna

Program 4 letni (2015 r. – 2018 r.), w ramach którego co roku ogłaszany jest konkurs na zadania nieinwestycyjne z zakresu edukacji ekologicznej.

b) Konkurs *ekoLIDERZY* województwa małopolskiego

Konkurs ma zasięg wojewódzki i skierowany jest do beneficjentów pomocy finansowej korzystających z systemu finansowania ochrony środowiska, na terenie województwa małopolskiego w 2016 r. (z WFOŚiGW w Krakowie lub NFOŚiGW):

- jednostek samorządu terytorialnego,
- szkół i przedszkoli,

- organizacji pozarządowych zarejestrowanych i prowadzących działalność na terenie województwa małopolskiego i działających statutowo na rzecz ochrony środowiska,
- innych beneficjentów pomocy Wojewódzkiego Funduszu.

c) *Program zapobiegania poważnym awariom i likwidacja ich skutków dla środowiska – **Bezpieczny Strażak***

Program skierowany jest **do jednostek samorządu terytorialnego** województwa małopolskiego oraz **jednostek OSP** z terenu województwa małopolskiego, a jego celem jest wyposażenie strażaków Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu województwa małopolskiego w sprzęt ratowniczo - gaśniczy oraz odzież ochronną do działań bojowych. Zakup odzieży ochronnej może obejmować: **ubranie ochronne, buty bojowe, hełm, kominiarękę, rękawice** oraz sprzęt ratowniczo- gaśniczy.

d) *Program priorytetowy **Likwidacja barszczu Sosnowskiego na terenie województwa małopolskiego***

Program skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego na terenie województwa małopolskiego, ich związków oraz jednostek samorządu terytorialnego działających wspólnie na podstawie zawartych porozumień - mogą one ubiegać się o dotację w wysokości do 90% kosztów kwalifikowanych zadania. Podstawą przyznania dofinansowania jest złożenie wniosku na formularzu dla zadań nieinwestycyjnych obowiązującym w Wojewódzkim Funduszu.

e) *Program dofinansowania zadań związanych z **przeciwdziałaniem skutkom suszy hydrologicznej***

Pomoc finansowa przeznaczona jest między innymi na: budowę lub rozbudowę sieci wodociągowej realizowanej łącznie z programem wodociągowo-kanalizacyjnym, wykonanie publicznie dostępnych punktów czerpalnych wody pitnej doprowadzonej z sieci wodociągowej, prace związane z wierceniem ogólnodostępnych studni eksploatacyjnych dla ludności wraz z infrastrukturą towarzyszącą,

wykonanie projektów i dokumentacji niezbędnych w postępowaniu administracyjnym.

f) *Program dofinansowania zadań ze środków WFOŚiGW w Krakowie realizowanych przez Gminę w ramach „Program Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie województwa małopolskiego*

Gmina przystępująca do programu musi posiadać **gminny program ochrony powietrza** lub dokument tożsamy wpisujący się w Program Strategiczny Ochrona Środowiska oraz Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego: Małopolska 2023 - w zdrowej atmosferze przyjęty przez Sejmik Województwa Małopolskiego.

Dofinansowanie ze środków Wojewódzkiego Funduszu na zadania realizowane w ramach programu **może wynosić do 50% kosztów kwalifikowanych**. Wkład własny gminy musi **wynosić min. 10% kosztów kwalifikowanych**. Na pozostałą część kosztów kwalifikowanych może być udzielona pożyczka do wartości netto, a w przypadku gdy nie ma prawnej możliwości odliczenia VAT do wartości brutto. Wielkość dofinansowania wyliczona będzie na podstawie wskaźników obowiązujących w Funduszu. Dofinansowaniem nie mogą być objęte prace wykonane przed datą podjęcia decyzji o dofinansowaniu przez Fundusz. Zadania muszą być zakończone i rozliczone w danym roku kalendarzowym.

12. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie Gminy w proces rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na każdym etapie przygotowywania i opracowania dokumentu spełniał wymagania zasady partnerstwa i partycypacji różnych środowisk i partnerów.

W ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023 wykorzystano następujące mechanizmy partycypacji społecznej aktywności Interesariuszy:

I. Etap diagnostyczny (wyznaczenie obszarów kryzysowych oraz obszarów do rewitalizacji). W ramach tego etapu wykorzystano następujące metody:

- **publikacje na stronie internetowej Urzędu Gminy** – artykuł informujący mieszkańców o przystąpieniu gminy Łapsze Niżne do prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy. Publikacja prezentowała przebieg procesu rewitalizacji, jak również zachęcała mieszkańców do włączania się w proces, w tym m.in. korzystania z konsultacji elektronicznych i udziału w kolejnych spotkaniach
- **powszechne konsultacje on-line** z mieszkańcami Gminy z wykorzystaniem dedykowanego urzędowego maila fundusze@lapszenizne.pl, na który mieszkańcy mogli odnieść się w każdej chwili trwania prac nad Programem, prac nad diagnozą oraz wyznaczeniem obszaru oraz mogli komentować na bieżąco postęp prac nad formułowaniem programu rewitalizacji. Konsultacje trwały przez ponad 8 miesięcy prowadzenia prac nad programem rewitalizacji;
- **badania sondażowe z mieszkańcami** gminy Łapsze Niżne (próba n=252). Badania koncentrowały się na wskazaniu przez mieszkańców głównych, zauważalnych przez nich problemów, pojawiających się na terenie gminy. Ankiety te pozwoliły na zapoznanie się z potrzebami mieszkańców w sferach: społecznej, przestrzennej, środowiskowej, technicznej jak i gospodarczej. Czas trwania czerwiec – sierpień 2016.
- **wywiady pogłębione (n=2) z osobami odpowiedzialnymi za rozwój gminy** Łapsze Niżne w aspektach społecznym, gospodarczym, oraz przestrzennym (sierpień –wrzesień 2016).
- **wizja lokalna (spacer badawczy)** – badanie jakościowe, polegające na wizycie obszarów gminy, często połączone z rozmowami z mieszkańcami, korzystającymi w danej chwili z odwiedzanej przestrzeni miejskiej. Metoda ta miała na celu zdiagnozowanie występujących w terenie problemów, przede wszystkim w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej oraz ocena stanu technicznego i potwierdzenie możliwości ujęcia w ramach zadań rewitalizacyjnych typowanych obiektów/obszarów/terenów (termin realizacji wizji lokalnej 29.10.2016 rok).
- **warsztat strategiczny I** z udziałem przedstawicieli władz gminy, pracowników Urzędu Gminy oraz jednostek podległych, przedstawicieli środowiska biznesu oraz organizacji

społecznych, na którym m.in. przeprowadzono analizę zasobów Gminy. Podczas spotkania określono wizję, czyli główny cel rewitalizacji gminy Łapsze Niżne. Spotkanie warsztatowe odbyło się w czerwcu 2016 roku.

Ponadto po zakończeniu prac związanych z I etapem diagnostycznym, zgodnie z *Ustawą o rewitalizacji z dnia 9.10.2015 roku, Uchwałą o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* (wraz z przygotowaną diagnozą społeczno – gospodarczo – przestrzenną oraz zestawem 9 map cząstkowych tworzących wspólnie jedną mapę w odpowiedniej skali, z wyznaczonymi obszarami zdegradowanymi i obszarami rewitalizacji wynikającymi z przeprowadzonego pierwszego etapu prac) została poddana konsultacjom społecznym w wymaganym terminie w następujących formach:

- **zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej.** Przed rozpoczęciem konsultacji na stronie Urzędu Gminy pojawiło się ogłoszenie o planowanych konsultacjach społecznych. W ogłoszeniu tym pojawił się elektroniczny kwestionariusz do zgłaszania uwag, który można było przesłać na adres mailowy urzędu lub złożyć w siedzibie Urzędu.
- **zbieranie uwag ustnych w siedzibie Urzędu Gminy.** Przed rozpoczęciem konsultacji na stronie Urzędu Gminy pojawiło się ogłoszenie o planowanych konsultacjach społecznych. Ogłoszenie zawierało informacje o możliwości zgłaszania uwag osobiście w godzinach funkcjonowania Urzędu.
- **warsztat strategiczny** z udziałem przedstawicieli władz Gminy, pracowników Urzędu Gminy, przedstawicieli środowiska biznesu, organizacji społecznych, na którym m.in. dyskutowano na temat granic obszarów zdegradowanych i obszarów wyznaczonych do rewitalizacji, a także sformułowano i pracowano nad kształtem i budżetami projektów rewitalizacyjnych, które mogłyby odpowiadać na zdiagnozowane problemy.

II. Etap strategiczny – opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ponadto po zakończeniu prac eksperckich związanych z etapem przygotowania Programu, zgodnie z *Ustawą o rewitalizacji z dnia 9.10.2015 roku, Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z uchwałą* został poddany konsultacjom społecznym w dniach 21.03.2017 – 19.04.2017 w trzech formach:

a. zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej. Tydzień przed rozpoczęciem konsultacji społecznych (14.03.2017 roku) na stronie Urzędu Gminy Łapsze Niżne pojawiło się ogłoszenie o planowanych konsultacjach społecznych. W ogłoszeniu tym pojawił się elektroniczny kwestionariusz do zgłaszania uwag, który można było przesłać na funkcjonujący cały czas specjalny adres mailowy Urzędu Gminy fundusze@lapszenizne.pl.

b. zbieranie uwag ustnych w siedzibie Urzędu Gminy. Tydzień przed rozpoczęciem konsultacji społecznych (14.03.2017 roku) na stronie Urzędu Gminy oraz BIP pojawiło się ogłoszenie o planowanych konsultacjach społecznych. Ogłoszenie zawierało informacje o możliwości zgłaszania uwag osobiście w godzinach funkcjonowania Urzędu. Czas zbierania uwag określony został na okres terminie od 21.03.2017 do 19.04.2017 roku.

c. otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami gminy.

W czasie trwania konsultacji Gminnego Programu Rewitalizacji zaplanowano na początku kwietnia 2017 roku otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami Gminy oraz Interesariuszami programu w celu zachęcenia do udziału w konsultacjach prezentowanego kształtu Programu, zapoznania się z planowanymi zadaniami rewitalizacyjnymi oraz przedstawieniu informacji o możliwościach i formie dofinansowania zadań ujętych w GPR Gminy Łapsze Niżne.

Reasumując, należy potwierdzić, że Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne na lata 2016 – 2023 został opracowany przez samorząd lokalny w ścisłej współpracy z parterami – przedstawicielami środowiska gospodarczego, organizacji społecznych oraz instytucji publicznych działających na terenie Gminy.

W związku z planowanym monitoringiem procesu rewitalizacji w przyszłości, poprawy funkcjonowania Gminy we wskazanych obszarach i sferach w kontekście rewitalizacji terenów zdegradowanych, szeroko włączono społeczność lokalną i umożliwiono tym samym jej aktywny udział zarówno w procesie przygotowania założeń do Programu, udziału w typowaniu i wyborze projektów rewitalizacyjnych oraz w formułowaniu ostatecznego kształtu i budowy Programu.

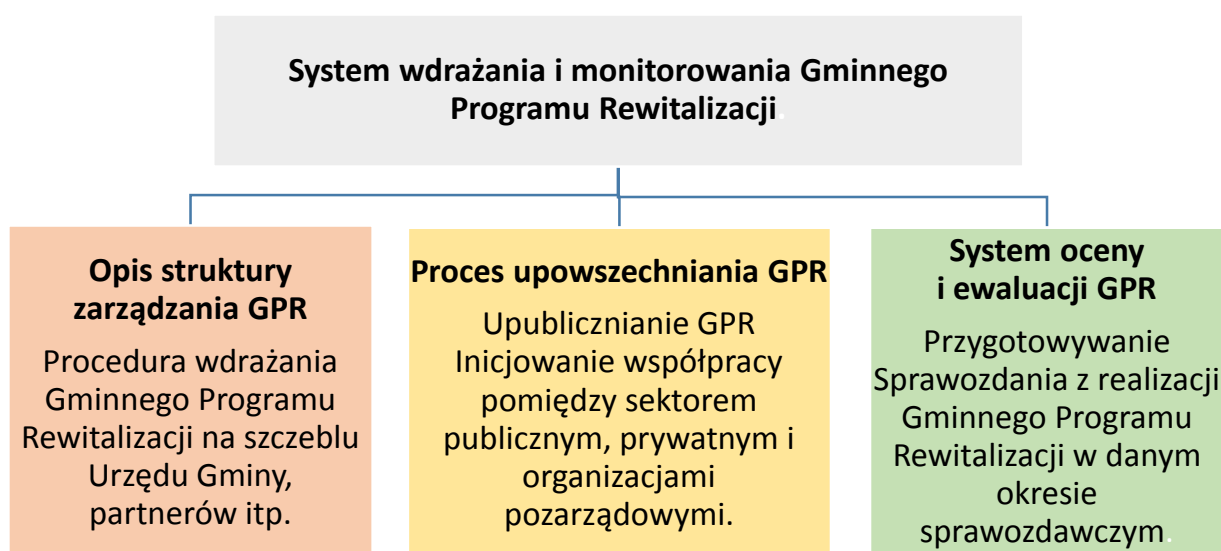

13. System realizacji (wdrażania) i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji

Za wdrażanie i monitoring Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 - 2023 odpowiadać będzie przede wszystkim Wójt Gminy Łąpsze Niżne we współpracy z:

- Urzędem Gminy Łąpsze Niżne;
- Operatorem ds. Rewitalizacji, który będzie pełnił rolę głównego „zarządzającego” Gminnym Programem Rewitalizacji;
- Komitetem ds. Rewitalizacji.

Szczegółowy system wdrażania i monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji przedstawia poniższy rysunek.

Źródło: Opracowanie własne

13.1. Opis struktury zarządzania Gminnego Programu Rewitalizacji

Realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne powierza się Wójtowi Gminy Łąpsze Niżne poprzez Urząd Gminy Łąpsze Niżne, w szczególności oddelegowanemu i upoważnionemu pracownikowi Referatu Inwestycji (poprzez Pełnomocnika/Operatora ds. Rewitalizacji).

Wszystkie projekty będą realizowane zgodnie z uchwalonym przez Radę Gminy Planem Inwestycyjnym, Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi.

Spójność niniejszego Programu z WPF zapewnić ma efektywną realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych i ujętych w ww. planach programów i projektów inwestycyjnych.

W przypadku projektów planowanych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej właściwa jednostka Gminy lub inny Interesariusz/Inicjator zleca i przygotowuje wymaganą dokumentację techniczną i przekazuje jej wyciąg wraz z pozwoleniem na budowę i innymi

dokumentami Operatorowi ds. Rewitalizacji celem przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu. Operator przygotowuje wniosek, który po zatwierdzeniu przez Wójta Gminy zostaje złożony do Instytucji Pośredniczącej.

Po podpisaniu umowy dofinansowania z Instytucją Pośredniczącą w zarządzaniu projektem zostaje włączony Referat Finansów oraz Skarbnik Gminy (w przypadku projektów Gminy) lub zasoby osobowe innych Interesariuszy.

13.2. Procedura prowadzenia monitoringu i ewaluacji oraz weryfikacji i oceny postępów w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Opracowanie dobrze funkcjonującego monitoringu i ewaluacji działań umożliwia dobre zarządzanie projektem oraz polityką miejską. Podstawowym celem monitoringu jest weryfikacja skuteczności działań ujętych w dokumencie. Stały monitoring pozwoli także na korygowanie działań a co za tym idzie podniesienie efektywności polityk publicznych.

Monitoring realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników, mających swoje źródło w efektach poszczególnych projektów. System monitoringu będzie składał się z takich narzędzi jak:

13.2.1. Procedura stałego monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Sprawozdania z postępów w realizacji zadań uwzględnionych w Gminnym Programie Rewitalizacji przygotowywane są raz w roku i obejmują sprawozdanie końcowe - roczne. W tym celu podejmowane są następujące działania:

a. Operator ds. Rewitalizacji pozyskuje informacje na temat zrealizowanych projektów w danym roku kalendarzowym od Jednostek odpowiedzialnych za ich realizację. Dane zawierają informacje takie jak m.in.: harmonogram, osiągnięte efekty (wskaźniki), napotkane/potencjalne trudności i problemy, niezbędne do zrealizowania zadania zasoby, a także listę proponowanych działań do realizacji w kolejnym roku.

Dane gromadzone będą corocznie do końca października.

b. Jednostki odpowiedzialne za realizację projektów (instytucje publiczne, referaty i samodzielne stanowiska UG, podmioty prywatne korzystające ze środków na rewitalizację, inni interesariusze) przygotowują niezbędne dane w postaci mini raportów z wykonanych projektów, z których Operator ds. Rewitalizacji opracowuje całościowe Sprawozdanie, które zawiera:

- wyniki działań związanych z pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych na realizację działań zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne (ile i jakie wnioski o dofinansowanie zostały złożone w okresie sprawozdawczym, na jakie działania udało się pozyskać środki, w jakiej wysokości, jakie działania nie otrzymały wsparcia finansowego),
- prezentację przebiegu realizacji projektów, które otrzymały dofinansowanie z funduszy zewnętrznych,
- analizę przyczyn nie zrealizowania projektów zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne w czasie sprawozdawczym lub szerszym.

– stan przygotowań i wdrażania projektów wpisanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne.

Sprawozdania cząstkowe przekazywane będą corocznie do 10 listopada.

c. W ciągu 10 dni od otrzymania sprawozdania Wójt zwołuje spotkanie Komitetu ds. Rewitalizacji, podczas którego konsultuje ujęte w sprawozdaniu wyniki monitoringu, rekomendacje oraz listę zadań planowanych do realizacji w kolejnym roku budżetowym.

d. Na kolejnej, następującej po spotkaniu Komitetu ds. Rewitalizacji, sesji Rady Gminy – Wójt Gminy przedstawia wyniki sprawozdania z realizacji zamierzeń strategicznych wraz z listą zadań proponowanych do uwzględnienia w budżecie Gminy na kolejny rok. Informacje z systemu monitorowania służą zarządzającym realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016- 2023 do sprawowania bieżącego nadzoru nad postępami realizacji Programu.

13.2.2. Ewaluacja ex post - Ewaluacja po zakończeniu Realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023.

Ewaluacja ex post jest dokumentem, który posłuży do rozliczenia wyników prac związanych z Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne. Za wykonanie Ewaluacji odpowiedzialny będzie Operator ds. Rewitalizacji. Raport ten powinien zawierać zestawienie najważniejszych wniosków ze Sprawozdań końcowo-rocznych prowadzonych przez cały okres obowiązywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne, a więc w latach 2016 – 2023. Dodatkowo ewaluacja powinna obejmować badania społeczno-ekonomiczne, które będą stanowiły odpowiedź na zdiagnozowane problemy w dokumencie Diagnozy Społeczno – Gospodarczo - Przestrzennego opracowanej na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Takie zestawienie pozwoli na wykazanie efektów, które zostały osiągnięte dzięki podjętej interwencji.

Raport zostanie przekazany Wójtowi oraz Radzie Gminy, a także podany do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy Łąpsze Niżne.

13.3. Uspółcześnienie procesu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne będzie opierał się o **zasadę partnerstwa i partycypacji**. Podstawowym celem działań związanych z uspołecznieniem procesu jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów i interesariuszy, oraz instytucji mogących być partnerami w realizacji przedsięwzięć zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji, ale także zachęcenie mieszkańców do podejmowania inicjatyw służących realizacji celów Gminnego Programu Rewitalizacji.

Zasada partnerstwa i partycypacji społeczności lokalnej w realizacji GPR odbywać się będzie dwutorowo:

- w sposób **pośredni** – informowanie,
- w sposób **bezpośredni** – interaktywny.

Pośrednio informacje zamieszczane będą w lokalnej prasie, na stronie internetowej Urzędu Gminy, w materiałach i broszurach promocyjnych i informacyjnych.

Bezpośrednio Gminny Program Rewitalizacji prezentowany będzie podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych środowisk, organizacjami pozarządowymi. Głównymi partnerami, wobec których prowadzona będzie polityka komunikacji i informacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji będą: mieszkańcy Gminy, mieszkańcy obszarów rewitalizowanych (w tym także konkretne grupy społeczne, takie jak seniorzy, młodzież), przedsiębiorcy lokalni, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe oraz organizacje społeczne.

W ramach promocji *Gminnego Programu Rewitalizacji* podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- Umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy – Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łapsze Niżne;
- Wzbogacanie Serwisu Internetowego na stronie internetowej Urzędu o nowo realizowane zadania w ramach GPR;
- Współpraca z prasą lokalną mająca na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji i monitorowania GPR;
- Opracowanie broszur informacyjnych dotyczących obszaru rewitalizowanego i rozpropagowanie wśród mieszkańców w trakcie spotkań ze wspólnotami mieszkaniowymi i zarządcami budynków.

Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi:

- Przygotowywanie informacji bieżących z przebiegu wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji*;
- Opracowanie i realizacja ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy dotyczącej oceny Gminnego Programu Rewitalizacji;
- Organizowanie wspólnych spotkań (debat) trzech sektorów w trakcie, których będzie możliwe ustalenie propozycji nowych zadań do wprowadzenia do *Gminnego Programu Rewitalizacji*;
- Powołanie Komitetu ds. Rewitalizacji (w terminie do 3 miesięcy od Uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji).

Tak szeroko zakrojone działania zapewnią upowszechnienie i upublicznienie tego dokumentu, a tym samym uzyskanie akceptacji społecznej dla jego realizacji poprzez zapobieganie potencjalnym konfliktom interesów.

14. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

14.1. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21. ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminnym i o zmianie Kodeksu Cywilnego

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne nie przewiduje się zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21. ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminnym i o zmianie Kodeksu Cywilnego.

14.2. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3

Komitet ds. Rewitalizacji, to ciało doradczo-opiniotwórcze, przewidziane w Ustawie z dnia 9 października 2015 roku o Rewitalizacji, jako podmiot wspierający Wójta w podejmowaniu decyzji i wydawaniu opinii o działaniach rewitalizacyjnych.

Komitet ds. Rewitalizacyjnych, zgodnie z prawodawstwem zostanie powołany do 3 miesięcy od daty wejścia w życie Uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne. Jego zadania zostaną określone w odrębnej Uchwale. Jednakże już na etapie tworzenia dokumentu GPR Komitet ds. Rewitalizacji został uwzględniony w strukturze Zarządzania i Monitoringu.

15. Zmiany z zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

---

15.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

15.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

W ramach realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji nie przewiduje się zmiany w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego gminy Łąpsze Niżne dla któregośkolwiek z sołectw/miejscowości gminy Łąpsze Niżne.

Ankieta

Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Łapsze Niżne na lata 2016-2022

Celem ankiety jest poznanie Państwa opinii na temat aktualnych potrzeb w zakresie rewitalizacji problemowych obszarów Gminy Łapsze Niżne oraz oczekiwanych działań mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze.

1. Wiedząc że, Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy - **jaki obszar Gminy Łapsze Niżne Pana(i) zdaniem powinien być poddany procesowi rewitalizacji?** (zaznacz jedną odpowiedź)

☐	Jednolity, wyodrębniony, zdiagnozowany i zwarty obszar obejmujący 2-3 miejscowości gdzie występują problemy społeczne, techniczne i gospodarcze
☐	Wytypowany przez władze Gminy i mieszkańców niewielki obszar w każdej z miejscowości Gminy gdzie występują problemy społeczne, techniczne i gospodarcze

2. Najpoważniejsze **problemy związane z jakością życia** w gminie Łapsze Niżne to: (max 4 odpowiedzi)

☐	brak poczucia bezpieczeństwa
☐	zanieczyszczenie środowiska naturalnego
☐	zły stan zabytków
☐	zły stan zasobów mieszkaniowych
☐	zły stan infrastruktury otaczającej budynki
☐	niska estetyka otoczenia
☐	słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa
☐	niewystarczająca baza kulturalno-edukacyjna
☐	inne: _____ (należy opisać własnymi słowami)

3. Najpoważniejsze **problemy społeczne** gminy Łapsze Niżne to: (max 4 odpowiedzi)

☐	odpływ ludzi młodych i dobrze wykształconych
☐	niewystarczające zasoby mieszkaniowe
☐	chuligaństwo i zagrożenie przestępczością
☐	patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie)
☐	niska aktywność społeczna osób starszych

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łąpsze Niżne na lata 2016 – 2023

	słaba integracja lokalnej społeczności
	bezrobocie
	ubóstwo
	inne: _____ (należy opisać własnymi słowami)

4. Najpoważniejsze **problemy ekonomiczne** gminy Łąpsze Niżne to: (max 4 odpowiedzi)

	brak lub zła jakość terenów inwestycyjnych
	brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw
	brak wystarczającej liczby miejsc pracy
	niezadawalająca gospodarka komunalna (odpadami i ściekami)
	słaby rozwój handlu i usług
	zły stan infrastruktury drogowej lub słabe połączenia komunikacyjne
	niewykorzystanie potencjału turystycznego i słaba promocja Gminy
	brak dostępu do nowoczesnych technologii
	inne: _____ (należy opisać własnymi słowami)

Miejscowość	_____	Wiek osoby wypełniającej ankietę	_____ lat
-------------	-------	----------------------------------	-----------

Wypełnioną ankietę można zwrócić na spotkaniu lub przesać na adres: Urząd Gminy w Łąpszach Niżnych, ul. Jana Pawła II 20, 34-442 Łąpsze Niżne lub adres e-mail: inwestycje@lapszenizne.pl, lub złożyć osobiście w sekretariacie Urzędu .

- Serdecznie dziękujemy za czas poświęcony na wypełnienie ankiety -